

ZÁKON O STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČI

Úplný text zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších změn obsažených v zákonech č. 242/1992 Sb., č. 361/1999 Sb. a č. 61/2001 Sb., č. 122/2000 Sb., č. 132/2000 Sb., č. 146/2001 Sb., č. 320/2002 Sb., č. 18/2004 Sb., č. 186/2004 Sb., č. 1/2005 Sb., č. 3/2005 Sb., nálezu Ústavního soudu ČR č. 240/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 203/2006 Sb. a **zákona č. 158/2007 Sb.**, podle právního stavu s účinností ke dni **2. července 2007** a doplněný výběrem z judikatury

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

Č Á S T P R V N Í ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Účel zákona

(1) Stát chrání kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství státu. Účelem zákona je vytvořit všestranné podmínky pro další prohlubování politickoorganizační a kulturně výchovné funkce státu při péči o kulturní památky, o jejich zachování, zpřístupňování a vhodné využívání, aby se podílely na rozvoji kultury, umění, vědy a vzdělávání, formování tradic a vlastenectví, na estetické výchově pracujících a tím přispívaly k dalšímu rozvoji společnosti.

(2) Péče státu o kulturní památky (dále jen „státní památková péče“) zahrnuje činnosti, opatření a rozhodnutí, jimiž orgány a odborná organizace státní památkové péče (§ 25 až 32) v souladu se společenskými potřebami zabezpečují zachování, ochranu, zpřístupňování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek. Ostatní orgány státní správy, a jiné organizace spolupracují v oboru své působnosti s orgány a odbornou organizací státní památkové péče a pomáhají jim při plnění jejich úkolů.

§ 2

Kulturní památky

(1) Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje ministerstvo kultury České republiky (dále jen „ministerstvo kultury“) nemovitě a movitě věci, popřípadě jejich soubory,

- a) které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické,
- b) které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.

(2) Soubory věcí podle odstavce 1 se prohlašují za kulturní památky, i když některé věci v nich nejsou kulturními památkami.

Z judikatury:

ÚS 35/94 (Nález Ústavního soudu České republiky)

Omezení vlastníka kulturní památky jsou v zákoně (zákon o státní památkové péči) kompenzována řadou ustanovení, která za ně poskytují náhradu. Tato náhrada spočívá především v tom, že v případě obnovy kulturní památky se poskytuje bezplatná odborná pomoc a poskytují se podklady a informace podle § 14 odst. 7 citovaného zákona. Dále - na žádost vlastníka - může příslušný okresní úřad [*dnes příslušná obec nebo příslušný kraj, poznámka vydavatele*], případně Ministerstvo kultury pro údržbu či uchování kulturní památky poskytnout příspěvek na zvýšené náklady (§ 16).

Formulace zákona i vyhlášky používají podmíněného vyjadřování „příspěvek lze poskytnout“, resp. „může být poskytnut“. Přitom je třeba zvážit, že se tento příspěvek poskytuje na žádost, jež musí být odůvodněna a musí splňovat určité předpoklady. Lze proto mít za to, že neodůvodněné žádosti nebo neopodstatněným nárokům nemusí být vyhověno. Proto nelze fakultativní způsob vyjadřování obou norem apriorně chápat jako popření ochoty státu poskytnout náhradu za nucené omezení vlastnického práva vůbec.

Z uvedených skutečností vyplývá, že prohlášení za kulturní památku není zákonem pojata jako jednostranné omezení vlastnického práva bez náhrady.

Vzhledem k povaze kulturní památky je však vlastník současně vázán čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že vlastnictví zavazuje a že ho nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Obecným zájmem je nepochybně i ochrana kulturních památek.

6 A 106/2002 (Rozsudek Nejvyššího správního soudu)

Veřejný zájem prohlášení věci za kulturní památku je obecně vymezen v ustanovení § 1 zákona o státní památkové péči, podle něhož stát chrání kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství lidu. Tento obecný účel je dále blíže specifikován u jednotlivých druhů památek. V případě kulturních památek je tento veřejný zájem dostatečně přesně vymezen v citovaném ustanovení § 2 zákona o státní památkové péči, takže z tohoto hlediska nazíráno vypořádání se s otázkou veřejného zájmu na prohlášení věci za kulturní památku ve svojí podstatě představuje zjištění naplnění zákonných podmínek obsažených ve zmíněném ustanovení.

Nejvyšší správní soud dospívá k závěru, že přímý vztah předmětného domu k osobě J. H. byl v daném případě dostatečně prokázán a protože J. H. nesporně představuje jednu z nejznámějších a nejvýznamnějších osobností naší literatury (k tomu lze pro stručnost odkázat na podrobné odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaného) – což nikterak nezpochybnuje ani žalobce – je možno uzavřít, že zákonný důvod pro prohlášení domu za kulturní památku ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona o státní památkové péči dán byl.

Přitom z obsahu citovaného ustanovení § 2 zákona o státní památkové péči je zřejmé, že k prohlášení za kulturní památku postačuje naplnění jediného zákonného znaku, což v daném případě znamená, že předmětná nemovitost mohla být stricto sensu prohlášena za kulturní památku již jen z důvodu přímého vztahu k J. H., bez nutnosti prokázání naplnění podmínek dle písm. a) stejného ustanovení.

10 C 22/88 (Rozsudek Vrchního správního soudu spolkové země Porýní – Falc)

Kulturní památkou, která splňuje znaky tohoto předmětu ochrany, může být i doklad „nekultury“ jako například koncentrační tábor, na který byla v roce 1933 změněna papírna z konce 19. století.

Na počátku března 1933 byl v prostoru továrny zřízen koncentrační tábor, ve kterém bylo umístěno přibližně 200 osob, které byly vzaty do „ochranné vazby“. Koncentrační tábor měl jen provizorní charakter a byl na konci roku 1934 opět zrušen. Nejednalo se tedy o jeden z vyhlazovacích koncentračních táborů, zřízených později SS.

3 ObOWi 107/86 (Usnesení bavorského Nejvyššího zemského soudu)

Základním znakem kulturní památky nemůže být pouze její zařazení do předchozí epochy, ale musí být nadto stanovena potřeba jejího zachování. Přitom například v Bavorsku je v první řadě rozhodující stav poznání odborných kruhů. Německé soudy dále dodávají, že slovo „významná“ má z památkové ochrany vyloučit jen nedůležité věci, jako masové produkty. Naléhavým úkolem ochrany památek je zjevně něco mnohem více, než chránit pouze takřkajíc jedinečné, prvotřídní památky; má chránit také takové věci, které jsou pod tímto prahem obzvláštního svědectví vývoje země a lidí. Podstatné je, že věci mají nikoli zanedbatelnou dokumentační hodnotu znaku uvedeného v zákonné skutkové podstatě. Tento patrný vztah musí mít věc jen k (minimálně) jednomu v zákoně uvedenému znaku.

§ 3

Prohlašování věci za kulturní památky

(1) Ministerstvo kultury si před prohlášením věci za kulturní památku vyžádá vyjádření krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností, pokud je již od těchto orgánů neobdrželo. Archeologický nález (§ 23) prohlašuje ministerstvo kultury za kulturní památku na návrh Akademie věd České republiky.

(2) Ministerstvo kultury vyrozumí písemně vlastníka věci o podání návrhu na prohlášení věci za kulturní památku nebo o tom, že hodlá věc prohlásit za kulturní památku z vlastního podnětu, a umožní mu k návrhu nebo podnětu se vyjádřit.

(3) Vlastník věci je povinen od doručení vyrozumění podle odstavce 2 až do rozhodnutí ministerstva kultury chránit věc před poškozením, zničením nebo odcizením a oznámit ministerstvu kultury každou zamýšlenou i uskutečněnou změnu jejího vlastnictví, správy nebo užívání.

(4) Ministerstvo kultury vyrozumí písemně o prohlášení věci za kulturní památku jejího vlastníka, krajský úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností a odbornou organizaci státní památkové péče (§ 32) a u archeologických nálezů též Akademii věd České republiky. Vyrozumí je i v tom případě, že neshledalo důvody pro prohlášení věci za kulturní památku.

(5) Vlastníci věci, které pro svou mimořádnou uměleckou nebo historickou hodnotu by mohly být v souladu se společenským zájmem prohlášeny za kulturní památky, jsou povinni oznámit ministerstvu kultury, krajskému úřadu nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností na jejich písemné vyzvání požadované údaje o těchto věcech a jejich zamýšlené změny, umožnit těmto orgánům nebo jimi pověřené odborné organizaci státní památkové péče prohlídku věcí, popřípadě pořízení jejich vědecké dokumentace.

(6) Podrobnosti o prohlašování věcí za kulturní památky a způsob oznamovací povinnosti podle odstavce 5 stanoví obecně závazný právní předpis.

Z judikatury:

6 A 81/2000 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Správní žaloba je procesním institutem určeným k nápravě zcela určitého bezpráví. Proto nevyřčené, naprosto neurčité tvrzení soud nemůže považovat za dostatečnou žalobní legitimaci. Prakticky každé vrchnostenské rozhodnutí orgánů veřejné správy zasahuje jeho adresáta v nějakém právu ať tím, že mu je odnímá nebo omezuje, nepříznává apod., popřípadě že ukládá nějakou povinnost, které tu předtím nebylo.

5 A 48/2002 (Rozsudek Nejvyššího správního soudu)

Ochrana kulturních památek je ve všech kulturních státech spojena s jistým omezením volné dispozice vlastním majetkem. Zákon umožňuje kompenzaci omezení vlastnického práva vlastníka kulturní památky. Státní a jiné dotace či příspěvky nemohou být chápány jako jakási paušální náhrada za omezení vlastnického práva, nýbrž jako příspěvek na skutečné a prokazatelné náklady, které v důsledku tohoto omezení, zejména v důsledku zvláštních nároků na údržbu kulturní památky vlastníku vznikají. Z uvedených skutečností vyplývá, že prohlášení za kulturní památku není zákonem pojato jako jednostranné omezení vlastnického práva bez náhrady.

7 A 133/99 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Povinností správního orgánu je volné úvahy užít, tedy zabývat se těmi hledisky, které zákon jako premisy takové úvahy stanoví, opatřit si za tím účelem potřebné důkazní prostředky, provést jimi důkazy, vyvodit z těchto důkazů skutková a právní zjištění a poté volným správním uvážením, nicméně při respektování smyslu a účelu zákona a mezí, které zákon stanoví, dospět při dodržení pravidel logického vyvozování k rozhodnutí.

6 A 106/2002 (Rozsudek Nejvyššího správního soudu)

Ohledně architektonického a urbanistického významu předmětného domu Nejvyšší správní soud konstatuje, že správní spis obsahuje řadu posudků a vyjádření, v nichž je tento význam hodnocen značně rozdílně. Za této situace musel žalovaný provést hodnocení provedených důkazů, a to v souladu s obecnými zásadami správního řízení. Nejvyšší správní soud, který tento postup přezkoumal z hlediska dodržení kriteria zákonnosti, dospěl k závěru, že žalovaný respektoval zásadu volného hodnocení důkazů, když důkazy hodnotil podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě i všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti. Není proto pravdou – jak tvrdí žalobce –, že se žalovaný s důkazním materiálem nevypořádal. Jestliže tedy žalobce s výsledky provedeního dokazování a s jeho právními závěry nesouhlasí, je nutno tento nesouhlas chápat pouze jako vyjádření subjektivního názoru na výsledek správního řízení, který však nemůže zpochybnit jeho zákonnost.

7 A 133/99 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Důvodná je i námitka žalobce týkající se specifikace nemovitosti v rozhodnutí. Ta musí odpovídat stavu v době vydání rozhodnutí a nemovitosti musí být konkretizovány tak, jak jsou v době rozhodnutí zapsány v katastru nemovitostí. Pokud se toto označení liší od označení historického, lze to zmínit v důvodech rozhodnutí. Jen tak lze předejít pochybnostem, na který objekt se rozhodnutí vztahuje.

6 A 106/2002 (Rozsudek Nejvyššího správního soudu)

Konečně k argumentaci žalobce, že důvod podání návrhů na prohlášení předmětného domu za kulturní památku byl ryze účelový, neboť touto formou mělo být pouze zabráněno jeho demolici, Nejvyšší správní soud

konstatuje, že tyto námitky jsou irelevantní, neboť brojí proti vnitřním motivům iniciátorů tohoto správního řízení (které není řízením návrhovým), přičemž však soudní přezkum se týká toliko jeho průběhu a výsledku. Jinak řečeno, motivace k podání předmětného návrhu mohla být prakticky jakákoliv, neboť sama o sobě nepodléhá soudnímu přezkumu, a relevantní se jeví toliko zjištění, zda pro prohlášení domu za kulturní památku byl dán či nikoliv příslušný zákonný důvod. Navíc je vhodné dodat, že účelem zákona o státní památkové péči je ochrana kulturních památek, takže nemůže být viděno jako v rozporu s tímto účelem zákona, pokud byly návrhy na prohlášení předmětného domu za kulturní památku podány jako jeden z prostředků k jeho ochraně.

§ 4

Národní kulturní památky

(1) Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky nařízením za národní kulturní památky a stanoví podmínky jejich ochrany.

(2) Vláda České republiky nařízením stanoví obecné podmínky zabezpečování státní památkové péče o národní kulturní památky.

§ 5

Památkové rezervace

(1) Území, jehož charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek, popřípadě archeologických nálezů, může vláda České republiky nařízením prohlásit jako celek za památkovou rezervaci a stanovit podmínky pro zabezpečení její ochrany. Tyto podmínky se mohou v potřebném rozsahu vztahovat i na nemovitosti na území památkové rezervace, které nejsou kulturními památkami.

(2) Vláda České republiky nařízením stanoví obecné podmínky zabezpečování státní památkové péče v památkových rezervacích.

§ 6

Památkové zóny

(1) Území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty, může Ministerstvo kultury po projednání s krajským úřadem prohlásit za památkovou zónu a určit podmínky její ochrany.

(2) Podrobnosti o prohlašování památkových zón stanoví obecně závazný právní předpis.

Z judikatury:

5 Ca 93/2004 (Rozsudek Městského soudu v Praze)

Jednou ze žalobních námitek je, že sama tato vyhláška není zákonná, neboť trpí nedostatkem kompetence vydávajícího orgánu. Tuto žalobní námitku neshledal soud důvodnou. Dle názoru soudu je třeba vycházet z ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze, podle něhož hlavní město Praha vykonává v přenesené působnosti státní správu v rozsahu, ve kterém ji podle zvláštních zákonů ke dni účinnosti tohoto zákona (tj. do 24.11.1990) vykonával Národní výbor hlavního města Prahy. Národní výbor hlavního města Prahy do 24.11.1990 vykonával působnost příslušející krajským národním výborům podle § 6 odst. 1 zákona o státní památkové péči (prohlášení území za památkovou zónu a určení podmínek její ochrany).

§ 7

Evidence kulturních památek

(1) Kulturní památky se zapisují do Ústředního seznamu kulturních památek České republiky (dále jen „ústřední seznam“). Ústřední seznam vede odborná organizace státní památkové péče.

(2) Krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností vedou seznamy kulturních památek svých územních obvodů. Zápisy do těchto seznamů provádějí podle výpisů z ústředního seznamu.

(3) Odborná organizace státní památkové péče vyrozumí o zápisu kulturní památky do ústředního seznamu, jakož i o zrušení prohlášení věci za kulturní památku (§ 8) vlastníka kulturní památky, krajský úřad a obecní úřad obce s rozšířenou působností. Jde-li o nemovitou kulturní památku, vyrozumí kromě toho také stavební úřad.¹⁾ U archeologického nálezů prohlášeného za kulturní památku vyrozumí též Archeologický ústav Akademie věd České republiky.

(4) Odborná organizace státní památkové péče oznámí příslušnému katastrálnímu úřadu každé prohlášení nemovitosti za kulturní památku, jakož i každé zrušení tohoto prohlášení, jde-li o věc, která je předmětem evidence v katastru nemovitostí.²⁾

(5) Vlastník kulturní památky je povinen oznámit odborné organizaci státní památkové péče každou změnu vlastnictví (správy, užívání) kulturní památky nebo její přemístění. Oznámení musí učinit vlastník kulturní památky nejpozději do třiceti dnů ode dne, kdy k takové změně došlo.

(6) Podrobnosti o evidenci kulturních památek stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 8

Zrušení prohlášení věci za kulturní památku

(1) Pokud nejde o národní kulturní památku, může ministerstvo kultury z mimořádně závažných důvodů prohlášení věci za kulturní památku zrušit na žádost vlastníka kulturní památky nebo organizace, která na zrušení prohlášení věci za kulturní památku (dále jen „zrušení prohlášení“) prokáže právní zájem, nebo z vlastního podnětu.

(2) Ministerstvo kultury si před zrušením prohlášení vyžádá vyjádření krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností, popřípadě vyjádření Akademie věd České republiky, jde-li o archeologický nález prohlášený za kulturní památku, pokud o zrušení prohlášení Akademie věd České republiky sama nepožádala. V případě, že vlastník kulturní památky není žadatelem o zrušení prohlášení, musí mu být umožněno zúčastnit se ohledání věci a ke zrušení prohlášení se vyjádřit.

(3) Ministerstvo kultury může zrušení prohlášení vázat na předchozí splnění jím určených podmínek. Náklady vynaložené na splnění podmínek nese žadatel a v případě, kdy řízení o zrušení prohlášení zahajuje z vlastního podnětu ministerstvo kultury, nese náklady ten, v jehož zájmu ke zrušení prohlášení došlo.

(4) Ustanovení § 3 odst. 4 platí obdobně i pro zrušení prohlášení.

(5) Podrobnosti o zrušení prohlášení věci za kulturní památku stanoví obecně závazný právní předpis.

Č Á S T D R U H Á P É Č E O K U L T U R N Í P A M Á T K Y

Ochrana a užívání kulturních památek

§ 9

¹) Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

²) Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů.

(1) Vlastník kulturní památky je povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením. Kulturní památku je povinen užívat pouze způsobem, který odpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě a technickému stavu. Je-li kulturní památka v společenském vlastnictví, je povinností organizace, která kulturní památku spravuje nebo ji užívá nebo ji má ve vlastnictví, a jejího nadřízeného orgánu vytvářet pro plnění uvedených povinností všechny potřebné předpoklady.

(2) Povinnost pečovat o zachování kulturní památky, udržovat kulturní památku v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením má také ten, kdo kulturní památku užívá nebo ji má u sebe; povinnost nést náklady spojené s touto péčí o kulturní památku má však jen tehdy, jestliže to vyplývá z právního vztahu mezi ním a vlastníkem kulturní památky.

(3) Organizace a občané, i když nejsou vlastníky kulturních památek, jsou povinni si počínat tak, aby nezpůsobili nepříznivé změny stavu kulturních památek nebo jejich prostředí a neohrožovali zachování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek.

(4) Vlastník, který kulturní památku převádí na jiného, někomu přenechá k dočasnému užívání nebo předá k provedení její obnovy (§ 14), nebo k jinému účelu, je povinen toho, na koho věc převádí nebo komu ji přenechá nebo předá, uvědomit, že věc je kulturní památkou.

Z judikatury:

59 Ca 59/2002 (Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem)

V řízení tak bylo zjištěno, že kostel sv. Václava jako kulturní památka byl předmětnou přístavbou k sakristii významně poškozen, žalobkyně jako vlastníka kulturní památky porušila svou zákonnou povinnost chránit kulturní památku před tímto poškozením, které bylo způsobeno jednáním F. K., jež přístavbu realizoval. Správní orgány neporušily zákon, pokud pokutu za porušení povinnosti vlastníka kulturní památky dle § 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči uložily žalobkyni, neboť právě ona je vlastníkem kulturní památky a bylo její povinností tuto památku chránit před poškozením a znehodnocením. Prohlášení F. K. o tom, že přístavbu realizoval a financoval jako soukromá fyzická osoba, nemůže žalobkyni jako vlastníka kulturní památky zbavit odpovědnosti za porušení povinnosti dle § 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči.

Soud nad rámec právního zdůvodnění k námitkám žalobkyně, týkajících se přednosti záchrany chátrajícího kostela sv. Václava pro potřeby farníků a dalších generací a prospěšnosti přístavby k sakristii kostela, uvádí následující. Jak bylo v řízení prokázáno, vlastníkem kostela sv. Václava v R. jako registrované kulturní památky je žalobkyně. Ta má jako vlastníka nejen práva, ale také povinnosti z vlastnictví plynoucí, neboť jak vyplývá z čl. 11 odst. 3 věta první Listiny základních práv a svobod, vlastnictví též zavazuje. Povinnosti vlastníka kulturní památky jsou stanoveny mimo jiné též zákonem o státní památkové péči. Vlastník kulturní památky je povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením (§ 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči), dále je též povinen bez zbytečného odkladu každé ohrožení nebo poškození oznámit okresnímu úřadu [§ 12 odst. 1 zákona o státní památkové péči (*dnes příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, poznámka vydavatele*)]. Za porušení těchto povinností vlastníka kulturní památky hrozí sankce. Pokud tedy žalobkyně namítala, že kostel sv. Václava chátral, bylo její zákonnou povinností tomuto stavu předejít, případně tento stav řešit, a to na vlastní náklady, respektive za pomoci příspěvku na zachování a obnovu kulturní památky (§ 16 zákona o státní památkové péči), případně i za pomoci soukromých finančních příspěvků. Při plnění povinností vlastníka kulturní památky však byla žalobkyně povinna postupovat v souladu s platnými právními předpisy, nejen zákonem o státní památkové péči.

§ 10

(1) Neplní-li vlastníka kulturní památky povinnosti uvedené v § 9, vydá obecní úřad obce s rozšířenou působností po vyjádření odborné organizace státní památkové péče rozhodnutí o opatřeních, která je povinen vlastníka kulturní památky učinit, a zároveň určí lhůtu, v níž je vlastníka kulturní památky povinen tato opatření vykonat. Jde-li o národní kulturní památku, vydá toto rozhodnutí po vyjádření odborné organizace státní památkové péče orgán kraje v přenesené působnosti v souladu s podmínkami, které pro zabezpečení ochrany národní kulturní památky stanovila vláda České republiky.

(2) Rozhodnutí o opatřeních, která je povinen vlastník kulturní památky učinit, vydá obecní úřad obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, krajský úřad, též na žádost jejího vlastníka.

(3) Podrobnosti o povinnostech vlastníků kulturních památek při jejich ochraně a užívání stanoví obecně závazný právní předpis.

Z judikatury:

7 A 165/94 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Uložení opatření podle ustanovení § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči závisí na zjištění, zda správní orgán shledá potřebu těchto opatření v zájmu ochrany kulturní památky. Rozhoduje tak na základě správního uvážení. Toto správní uvážení však není neomezenou volnou úvahou a neznamená, že není soudem přezkoumatelné a že si správní úřad může počínat zcela libovolně, to by bylo v rozporu s charakterem státní správy jako činnosti podzákonné a zákonem řízené. Správní orgán I. stupně dospěl k závěru, že současnou krytinu na domě v R. je třeba nahradit eternitovou krytinou šedou nebo černou a že novou krytinu je třeba položit do řad rovnoběžných s hřbetem stavby, nikoli „na koso“, jak byla položena krytina současná, aniž by však z odůvodnění jeho rozhodnutí bylo patrné, o jaké skutečnosti, resp. důkazy opřel svůj závěr, že právě tento druh krytiny a způsob jejího položení jsou z objektivního hlediska jediné vhodné a možné. Soudu předložený správní spis neobsahuje žádný doklad, jímž by bylo podloženo výše uvedené tvrzení správního orgánu o způsobu původního kladení střešních krytin a jejich barevnosti (např. dochované archivní materiály jako např. fotografie, zprávy z místních kronik, dobové malby apod.). Za takový doklad nelze považovat ani fotografii soudobou, zachycující současný, nikoli však dřívější stav.

6 A 117/93 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Tak například žalobci bylo opatřením uloženo, aby zámecký park uvedl do náležitého stavu odpovídajícího kulturní památce. Toto opatření sice implikuje, že zámecký park v náležitém stavu nebyl, ale z obsahu spisu není zřejmý žádný důkaz o tom, v jakém stavu tedy vlastně byl (nepočítaje vyjádření zástupců Okresního úřadu B., že park je ve stavu „neutešeném“, které nadto není důkazem), nemluvě už o tom, že vůbec není jisté, co se má považovat za stav „náležitý“.

7 A 144/94 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

V případě neplnění opatření podle § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči tedy jde o zvláštní případ správní exekuce (§ 71 a násl. správního řádu), mířící na přímé vynucení uloženého plnění v nezbytném rozsahu. To vylučuje použití obecné úpravy, zejména postupné ukládání pokut (§ 79 odst. 3 správního řádu). Tím spíše nelze uloženou povinnost vynucovat ukládáním pokuty podle ustanovení § 35 odst. 1 písm. c) zákona o státní památkové péči, tedy tím způsobem, který postihuje jiné porušení právních předpisů.

Nelze samozřejmě vyloučit, že v konkrétním případě budou splněny podmínky jak pro uložení opatření podle § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči (a případně jeho vynucování postupem podle § 15 zákona o státní památkové péči), tak i pro uložení administrativní sankce podle § 35 a že mohou být splněny současně, i v různé časové souslednosti. To však nic nemění na tom, že jde o dvě odlišná řízení s potřebou odlišných skutkových zjištění v důkazním řízení a že zákonné předpoklady pro vydání obou takových rozhodnutí jsou rovněž odlišné.

38 Ca 599/2002 (Rozsudek Městského soudu v Praze)

Definice zříceniny je uváděna pouze v odborné neprávní literatuře a vyplývá z ní, že se jedná o opuštěnou a neužívanou stavbu (hrad, zámek, klášter, kostel), která se uchovává v neúplném stavu způsobeném záměrným pobořením, postupným chátráním i přírodními vlivy.

Vlastník nemovitosti je současně i vlastníkem zříceniny hradu a jako vlastník musí přijmout rozhodnutí o opatřeních podle § 10 zákona o státní památkové péči a vykonat na nemovité kulturní památce zřícenina hradu J. uložena opatření ve smyslu rozhodnutí Okresního úřadu K. potvrzena rozhodnutím krajského úřadu.

11 Ca 168/2005 (Rozsudek Městského soudu v Praze)

Z žádného ustanovení zákona o státní památkové péči nelze dovodit, že by řízení podle § 10 zákona o státní památkové péči nemělo místo tehdy, pokud by se týkalo nemovitosti, u které již předtím proběhlo stavební a kolaudační řízení (takový stav není ani myslitelný). Naopak povinností vlastníka či uživatele kulturních památek je na vlastní náklad pečovat o jejich zachování, udržovat je v dobrém stavu a chránit je před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením a užívat je pouze způsobem, který odpovídá jejímu významu, památkové hodnotě a technickému stavu (§ 9 zákona o státní památkové péči). Tyto povinnosti zavazují povinný subjekt kdykoli, a proto opatření směřující k zajištění splnění těchto povinností mohou být příslušným orgánem státní památkové péče uložena rovněž kdykoli v návaznosti na tom, kdy je porušení povinností na úseku ochrany kulturních památek zajištěno.

Z kolaudačního rozhodnutí, které žalobce k prokázání oprávněnosti této námitky předložil, nevyplývá, že by uvedené konkrétní úpravy, které jsou nyní předmětem řízení podle zákona o státní památkové péči, byly výslovně obsaženy i ve stavebním povolení a rovněž nejsou výslovně zmíněny v kolaudačním rozhodnutí. ... Pokud žalobce nesplnil povinnosti podle zákona o státní památkové péči a zamýšlené úpravy z hlediska ochrany kulturních památek podle zákona o státní památkové péči neprojednal, nemůže se následně dovolávat toho, že

jiné správní řízení, sledující primárně jiný účel, proběhlo bez připomínek správních orgánů. Pokud žalobce namítal, že nemá jistotu, že jednou schválené úpravy nemovitosti nebude muset v budoucnu na své náklady odstraňovat, je třeba poukázat na to, že ze správního spisu nevyplývá, že by konkrétní, svým významem dílčí a ve své většině estetické úpravy, byly provedeny již v rámci stavební rekonstrukce a především, že byly tyto úpravy předmětem posouzení podle zákona o státní památkové péči.

§ 11

Povinnosti správních úřadů, právnických a fyzických osob

(1) Orgány státní správy příslušné rozhodovat o způsobu využití budov, které jsou kulturními památkami, nebo o přidělení bytů, jiných obytných místností a místností nesloužících k bydlení v těchto budovách, vydávají svá rozhodnutí na základě závazného stanoviska^{2a)} příslušného orgánu státní památkové péče. Při rozhodování o způsobu a změnách využití kulturních památek jsou povinny zabezpečit jejich vhodné využití odpovídající jejich hodnotě a technickému stavu.

(2) Jestliže fyzická nebo právnická osoba svou činností působí nebo by mohli způsobit nepříznivé změny stavu kulturní památky nebo jejího prostředí anebo ohrožují zachování nebo společenské uplatnění kulturní památky, určí obecní úřad obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, krajský úřad, podmínky pro další výkon takové činnosti nebo výkon činnosti zakáže.

(3) Správní úřady a orgány krajů a obcí vydávají svá rozhodnutí podle zvláštních právních předpisů, jimiž mohou být dotčeny zájmy státní památkové péče na ochraně nebo zachování kulturních památek nebo památkových rezervací a památkových zón a na jejich vhodném využití, jen na základě závazného stanoviska^{2a)} obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památky, jen na základě závazného stanoviska krajského úřadu.

§ 12

Oznamovací povinnost vlastníka kulturní památky

(1) Vlastník kulturní památky je povinen bez zbytečného odkladu každé ohrožení nebo poškození kulturní památky oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a vyžádat si jeho rozhodnutí o způsobu odstranění závady. Jde-li o nemovitou kulturní památku, která je stavbou, vyrozumí též stavební úřad.¹⁾

(2) Vlastník kulturní památky je povinen každou zamýšlenou změnu jejího užívání, a jde-li o nemovitou kulturní památku, i její zamýšlené vyklizení, předem oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

Z judikatury:

6 A 28/94 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Řízení podle § 12 odst. 1 zákona o státní památkové péči o žádosti na vydání rozhodnutí o způsobu odstranění závady je správním řízením podle správního řádu (§ 44 zákona o státní památkové péči), které je zahajováno výlučně na návrh účastníka řízení [§ 18 odst. 1 správního řádu (*dnes § 27 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, poznámka vydavatele*)], na rozdíl od případů, kdy orgán památkové péče z moci úřední zahajuje řízení a vydává rozhodnutí, kterým vlastníku kulturní památky, který neplní své povinnosti, ukládá povinnost provést určitá opatření (tak např. ustanovení § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči). Ze zákona o státní památkové péči nelze dovodit, že by samotné splnění oznamovací povinnosti vlastníkem kulturní památky bylo bez dalšího i návrhem na zahájení uvedeného správního řízení (žádosti o rozhodnutí o způsobu odstranění závady), a to tím spíše, pokud oznamovatel výslovně žádá o něco jiného.

§ 13

Právo státu na přednostní koupi kulturních památek

² a) § 149 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

(1) Vlastník kulturní památky je povinen v případě zamýšleného prodeje (úplatného převodu vlastnictví) kulturní památky, jde-li o movitou kulturní památku nebo jde-li o národní kulturní památku, ji přednostně nabídnout ministerstvu kultury ke koupi (úplatnému nabytí do státního vlastnictví), s výjimkou prodeje mezi osobami blízkými nebo spoluvlastníky.

(2) Ministerstvo kultury může na základě nabídky vlastníka kulturní památky z mimořádně závažných kulturně společenských důvodů uplatnit právo státu na přednostní koupi (úplatné nabytí do státního vlastnictví) kulturní památky buď přímo nebo prostřednictvím organizací zřizovaných ministerstvem kultury, a to za cenu stanovenou podle zvláštních právních předpisů⁴⁾, a nelze-li cenu takto určit, za cenu obvyklou odpovídající povaze věci. Přitom si ministerstvo kultury vyžádá od vlastníka kulturní památky doklad, popřípadě prohlášení o vlastnictví movité kulturní památky.

(3) Ministerstvo kultury, jemuž nabídka došla, je povinno, jde-li o movitou kulturní památku ve lhůtě tří měsíců a jde-li o nemovitou kulturní památku ve lhůtě šesti měsíců od doručení nabídky oznámit vlastníku kulturní památky, že nabídku koupě (úplatného nabytí do státního vlastnictví) kulturní památky přijímá, jinak právo státu na přednostní koupi kulturní památky vůči vlastníku, který nabídku učinil, zaniká.

(4) Nesplní-li vlastník kulturní památky povinnost uvedenou v odstavci 1, je právní úkon, kterým převedl vlastnictví ke kulturní památce na jinou osobu, neplatný, pokud se této neplatnosti dovolá ministerstvo kultury. Ministerstvo kultury může toto právo uplatnit do tří let ode dne provedení uvedeného právního úkonu.

(5) Ustanovením odstavce 1 nejsou dotčeny předpisy upravující bezplatný převod věci do státního vlastnictví.⁶⁾

§ 14

Obnova kulturních památek

(1) Zamýšlí-li vlastník kulturní památky provést údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky nebo jejího prostředí (dále jen „obnova“), je povinen si předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, závazné stanovisko krajského úřadu.

(2) Vlastník (správce, uživatel) nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace, nebo památkové zóny (§ 17), je povinen k zamýšlené stavbě, změně stavby, terénním úpravám, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovacím pracím na této nemovitosti si předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, není-li tato jeho povinnost podle tohoto zákona nebo na základě tohoto zákona vyloučena (§ 17).

(3) V závazném stanovisku podle odstavců 1 a 2 se vyjádří, zda práce tam uvedené jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné a stanoví se základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést. Základní podmínky musí vycházet ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot, které je nezbytné zachovat při umožnění realizace zamýšleného záměru.

(4) V územním řízení, při vydání územního souhlasu a v řízení o povolení staveb, změn staveb, terénních úprav¹⁾, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby a udržovacích prací, prováděném v souvislosti s úpravou území, na němž uplatňuje svůj zájem státní památková péče⁹⁾, nebo v souvislosti s obnovou nemovité kulturní památky, popřípadě

⁴) Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů.

⁶) § 4 a 5 vyhlášky č. 90/1984 Sb., o správě národního majetku.

⁹) Památková rezervace, památková zóna, ochranné pásmo nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace a památkové zóny.

se stavbou, změnou stavby, terénními úpravami¹⁾, umístěním nebo odstraněním zařízení, odstraněním stavby nebo udržovacími pracemi na nemovitosti podle odstavce 2, rozhoduje stavební úřad v souladu se závazným stanoviskem obecního úřadu obce s rozšířenou působností, jde-li o nemovitou národní kulturní památku, se závazným stanoviskem krajského úřadu.

(5) Lze-li zamýšlenou obnovu nemovité kulturní památky podle odstavce 1, stavbu, změnu stavby, terénní úpravy¹⁾, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby nebo udržovací práce na nemovitosti podle odstavce 2 provést na základě ohlášení, může stavební úřad dát souhlas pouze v souladu se závazným stanoviskem obecního úřadu obce s rozšířenou působností, nebo jde-li o nemovitou národní kulturní památku, krajského úřadu.

(6) Orgán státní památkové péče příslušný podle odstavců 1 a 2 vydá závazné stanovisko po předchozím písemném vyjádření odborné organizace státní památkové péče, se kterou projedná na její žádost před ukončením řízení návrh tohoto závazného stanoviska. Písemné vyjádření předloží odborná organizace státní památkové péče příslušnému orgánu státní památkové péče nejpozději ve lhůtě 20 dnů ode dne doručení žádosti o jeho vypracování, nestanoví-li orgán státní památkové péče ve zvlášť složitých případech lhůtu delší, která nesmí být delší než 10 dnů. Pokud ve lhůtě 20 dnů nebo v prodloužené lhůtě příslušný orgán státní památkové péče písemné vyjádření neobdrží, vydá závazné stanovisko bez tohoto vyjádření.

(7) Přípravnou a projektovou dokumentaci obnovy nemovité kulturní památky nebo stavby, změny stavby, terénních úprav, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravy dřevin nebo udržovacích prací na nemovitosti podle odstavce 2 vlastník kulturní památky nebo projektant¹⁾ projedná v průběhu zpracování s odbornou organizací státní památkové péče z hlediska splnění podmínek závazného stanoviska podle odstavců 1 a 2. Při projednávání poskytuje odborná organizace státní památkové péče potřebné podklady, informace a odbornou pomoc. Ke každému dokončenému stupni dokumentace zpracuje odborná organizace státní památkové péče písemné vyjádření jako podklad pro závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, jde-li o nemovitou národní kulturní památku, jako podklad pro závazné stanovisko krajského úřadu.

(8) Obnovu kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi (dále jen „restaurování“), mohou provádět fyzické osoby na základě povolení vydaného podle § 14a, přičemž restaurováním se rozumí souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu.

(9) Vlastník kulturní památky je povinen odevzdat odborné organizaci státní památkové péče na její žádost 1 vyhotovení dokumentace.

(10) Podrobnosti o podmínkách pro dokumentaci obnovy a pro provádění obnovy kulturních památek stanoví obecně závazný právní předpis.

Z judikatury:

6 A 102/95 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Podle ustanovení § 19b odst. 1 občanského zákoníku právnické osoby mají svůj název, který musí být určen při jejich zřízení. U obchodních společností a družstev je název, pod kterým jsou zapsány v obchodním rejstříku, obchodním jménem (nově „obchodní firma“ - § 8 až § 12 obchodního zákoníku ve znění novely 370/2000 Sb.). Součástí obchodního jména právnických osob je i dodatek, označující jejich právní formu (§ 9 odst. 2 obchodního zákoníku). Tímto rozhodnutím byla tedy uložena povinnost někomu (něčeho), kdo (co) vůbec zřejmě jako osoba (subjekt) v právním slova smyslu v době vydání tohoto rozhodnutí neexistoval. Takovýto správní akt považuje soudní praxe za nulitní (nicotný).

18 Co 666/2000 (Rozsudek Městského soudu v Praze)

Jde tedy o spor mezi podílovými spoluvlastníky, vyplývající z neshody v hospodaření se společnou věcí ve smyslu zákonného ustanovení § 139 odst. 2 občanského zákoníku. Z dikce ustanovení vyplývá, že při rozhodování o hospodaření se společnou věcí je určujícím činitelem velikost spoluvlastnických podílů, tzv.

¹ ¹⁾ § 20 odst. 1 písm.c), § 24 odst. 4, § 36 až 39 a § 43 vyhlášky č. 5/1987 Sb., o dokumentaci staveb.

majoritní princip, přičemž nerozhoduje, jde-li mezi spoluvlastníky o běžné či nikoli běžné záležitosti. V praxi to znamená, že má-li být přijato určité rozhodnutí ohledně společné věci, musí se pro ně vyslovit nadpoloviční většina určená podle velikosti podílů, tj. větší než 50 %. Jen tehdy, nastane-li rovnost hlasů nebo nedosáhne-li se většiny nebo dohody, může kterýkoli ze spoluvlastníků podat návrh soudu, přičemž platí zásada, že přehlasování spoluvlastníci se musí rozhodnutí většiny podrobit. Jediná výjimka v tomto postupu se týká důležité změny společné věci, o níž ve sporu nejde. V takovém případě mohou jen přehlasování spoluvlastníci žádat soud, aby o takové změně rozhodl, a tak jim byla zajištěna ochrana. Z uvedeného je tedy zřejmé, že při uplatnění většinového principu pro řešení vztahů mezi spoluvlastníky žalobci souhlas žalovaného pro dodatečné povolení stavebních úprav nepotřebují, neboť jeho povinností je, aby se podrobil rozhodnutí většiny, počítané podle podílů.

7 A 17/99 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Z ustanovení § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči vyplývá, že povinnost (a tedy i právo) podat žádost o vydání závazného stanoviska má pouze vlastník, správce nebo uživatel předmětných nemovitostí a tento subjekt je také účastníkem řízení o podané žádosti (srov. § 14 odst. 2 správního řádu). Ze spisového materiálu předloženého soudu žalovaným vyplývá, že žádost o stanovisko ze dne 13. 11. 1996 L. spol. s r.o. podala „ve věci umístování sloupů městského mobiliáře firmy JC. na území města P.“. V žádosti není uvedeno, že ji tato společnost podává v zastoupení žalobce či v zastoupení jiného subjektu. Z žádosti nevyplývá, že se jakkoli týká žalobce; žádost byla podána ve věci subjektu označeného názvem „firma JC.“ (ze spisu nelze seznat, zda takto označený subjekt vůbec právně existuje, zda nejde o neexistující subjekt - non-subjekt, z obsahu žádosti pak nelze dovodit, že tímto označením byl míněn žalobce či v žalobě zmiňovaný subjekt JC. I. nebo jiný subjekt - viz obchodní jména společníků uvedená ve výpisu z obchodního rejstříku). Žádost o stanovisko ze dne 13. 11. 1996 tedy podala L. spol. s r.o. vlastním jménem, nikoli v zastoupení jiného subjektu, tj. vlastníka, správce nebo uživatele nemovitostí podle ustanovení § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči.

Propůjčení nemovitostí či zmocnění vlastníkem nemovitostí k podávání žádostí o vydání rozhodnutí příslušným správním orgánem však nezakládá samo o sobě postavení žalobce jako vlastníka, uživatele nebo správce těchto nemovitostí ve smyslu ustanovení § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči, a tudíž ani jeho procesní postavení účastníka řízení, které je vedeno o návrhu jiného subjektu.

7 A 133/99 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Důvodná je i námitka žalobce týkající se specifikace nemovitostí v rozhodnutí. Ta musí odpovídat stavu v době vydání rozhodnutí a nemovitosti musejí být konkretizovány tak, jak jsou v době rozhodnutí zapsány v katastru nemovitostí. Pokud se toto označení liší od označení historického, lze to zmínit v důvodech rozhodnutí. Jen tak lze předejít pochybnostem, na který objekt se rozhodnutí vztahuje.

10 Ca 24/94 (Rozsudek Krajského soudu v Praze)

Přezkoumávané rozhodnutí pozemkového úřadu je v části napadené opravným prostředkem nesprávné i z toho důvodu, že je nesrozumitelné a nedostatečně odůvodněné, což má za důsledek jeho nepřezkoumatelnost. Výrok rozhodnutí, vydaného ve správním řízení, musí být zcela jednoznačný a přesný. To znamená, že jsou-li předmětem rozhodnutí nemovitosti, musejí být podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 344/1992 Sb. (jako ve všech listinách, které jsou podkladem pro zápis do katastru nemovitostí) v rozhodnutí uvedeny tyto nemovitosti podle katastrálního území, parcelních čísel a čísel popisných nebo čísel evidenčních vedených v katastru nemovitostí.

7 A 121/95 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Výše citovaná zákonná úprava (§ 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči) umožňuje správnímu orgánu rozhodnout dvojím způsobem, a to a) pozitivně, tj. vyslovit přípustnost zamýšlených prací a stanovit základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést, nebo b) negativně, tj. vyslovit nepřípustnost, avšak již bez připojování jakýchkoli podmínek. Tímto zákonným ustanovením se správní orgán I. stupně neřídil, neboť z jím formulovaného výroku závazného stanoviska není zřejmé, co mínil tím, když vyslovil nepřípustnost předložené projektové dokumentace, avšak současně stanovil podmínky. Stanovení podmínek by přicházelo v úvahu pouze v případě kladného rozhodnutí o podané žádosti. Není tedy zřejmé, zda v daném případě správní orgán I. stupně ukládal žadateli povinnost nebo zda se ze strany správního orgánu jednalo pouze o doporučení, jak má žadatel postupovat, aby jeho případná nová žádost mohla být připuštěna. Jednalo-li se v daném případě o doporučení, pak pro ně není místa ve výroku rozhodnutí, nýbrž mělo být součástí odůvodnění závazného stanoviska.

6 A 139/94 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Závazné stanovisko především výslovně samo nestanoví prakticky žádné konkrétní povinnosti, které by žalobce byl povinen dodržovat. Odkazuje totiž pouze na odborné stanovisko Památkového ústavu z 26. 4. 1993, nadto nepřiliš jasně na nutnost „akceptovat výsledky SHP a restaurátorského průzkumu“ a předpokládá založení povinností dalšími akty a úkony v budoucnu vzniklými bez účasti správního úřadu.

Povinnosti lze ukládat toliko na základě zákona v jeho mezích (čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Zákon (§ 14 zákona o státní památkové péči) předpokládá, že taková povinnost bude uložena orgánem státní památkové péče. Ten je oprávněn rozhodovat ve správním řízení a zakládat práva a povinnosti individuálními správními akty.

6 A 139/94 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Je zapotřebí přisvědčit tomu, že si žalovaný neopatřil všechny důkazy, jimiž by skutkový stav byl přesně a úplně zjištěn [§ 32 odst. 1 správního řádu (*dnes § 50 odst. 2 a 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, poznámka vydavatele*)]; shora zmíněný jednoznačný rozpor v otázce pro rozhodnutí naprosto klíčové není možno pominout. V podobných případech je povinností správního úřadu, plynoucí z ustanovení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu [*dnes § 3, § 5, § 50 odst. 2 a 3 zákona č. 500/2004 Sb., poznámka vydavatele*] opatřit - je-li reálně možný - další důkaz, jímž bude vzniklý rozpor odstraněn. V posuzované věci se zejména nabízela možnost důkazu znaleckým posudkem [§ 36 správního řádu (*dnes § 56 zákona č. 500/2004 Sb., poznámka vydavatele*)], provedeným osobou na věci nijak nezajímavou.

Teprve po vyčerpání možnosti provést dokazování k odstranění existujících rozporů může správní orgán přistoupit k hodnocení důkazů [§ 34 odst. 5 správního řádu (*dnes § 50 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., poznámka vydavatele*)]. Jestliže se však ani úplným dokazováním nepodaří odstranit rozpory mezi důkazy, je naprosto nezbytné, aby správní orgán v odůvodnění svého rozhodnutí vyložil, v čem rozpor spočíval, co bylo učiněno pro jeho odstranění, proč se to nepodařilo a ke kterým důkazům se nakonec při svém hodnocení správní orgán přichýlil a které důkazy odmítl (jinak řečeno, proč vyšel z jedněch skutkových zjištění a nikoli ze zjištění protichůdných).

Pokud tak správní orgán nepostupoval, přiklonil se bez jakéhokoli zdůvodnění ke skupině důkazů, které podporují verzi o tom, že žalobce spáchal správní delikt [§ 35 odst. 1, písm. c) zákona o státní památkové péči: „poškození“, „znehodnocení“, „zničení“] a pominul důkazy, z nichž vyvěrá opak, vykročil tím ze zákonných mezí, které mu zákon vytyčuje pro hodnocení důkazů, a proto je jeho rozhodnutí pro nedostatek důvodů nepřezkoumatelné. Proto také soud napadené rozhodnutí zrušil.

5 A 67/96 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Ohlášení udržovacích prací na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace, nebo památkové zóny, je spojeno s počátkem běhu třicetidenní lhůty k jeho posouzení stavebním úřadem podle § 57 odst. 2 stavebního zákona [*dnes § 105 odst. 3 a 4 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), poznámka vydavatele*] jen tehdy, je-li současně doloženo závazným stanoviskem orgánu památkové péče dle § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči.

5 A 67/96 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Odborná organizace státní památkové péče ve svém písemném vyjádření obecně uvádí, že plastová okna jsou nevhodná pro použití na domech v památkové zóně, a to ze tří již uvedených důvodů. Uvedené vyjádření se tedy v prvním dvou bodech nevyjadřuje konkrétně ke konkrétnímu záměru, nýbrž obecně na základě zkušeností k tomu, jakým způsobem bývají zhotovovány napodobeniny původních dřevěných oken ve formě plastové. V třetím bodě pak zaujímá zcela odmítavé stanovisko k použití jiného materiálu než dřeva v památkových zónách vůbec.

Ministerstvo kultury v odůvodnění zamítnutí odvolání konstatuje toliko dosavadní průběh řízení, svůj závěr pak opírá o stanovisko odborné organizace státní památkové péče, které však jakýkoli odborný závěr stran předmětu řízení nečiní, až na tvrzení, že "okna byla vyrobena na objednávku podle oken původních". Žalovaný v odůvodnění rozhodnutí cituje část stanoviska, přičemž v závěru poukazuje na to, že odvolatelé se dopustili přestupku podle § 39 odst. e) zákona o státní památkové péči. Přitom se stanovisko odborné organizace státní památkové péče věcně vůbec nezabývalo možnostmi či nemožnostmi náhrady stávajících dřevěných oken za okna plastová, nýbrž toliko poukazovalo na již daný stav věci, že totiž k výměně bylo přistoupeno a dále poukazovalo na možnost postihu stavebníků s tím, že nepostupovali pravděpodobně ani v souladu se stavebním zákonem ani v souladu se zákonem o památkové péči.

Předmět řízení Ministerstvo kultury tedy v odůvodnění svého rozhodnutí vůbec nepostihlo. Jakákoliv úvaha v tom smyslu, zda v daném konkrétním případě, jestliže byla vyrobena na zakázku podle původních oken dřevěných okna plastová a to speciálně pro daný případ, lze takovouto výměnu z hlediska památkové péče akceptovat či nikoliv a co kladnému stanovisku brání tj. zda tomu brání užitý materiál, který není vhodný podle památkové péče k užití v památkové zóně, v rozhodnutí odvolacího orgánu chybí. Odůvodnění zamítavého stanoviska k provedené výměně není možno opřít o skutečnost, že vlastníci nemovitosti postupovali v rozporu ať už se stavebním zákonem nebo zákonem o státní památkové péči.

59 Ca 59/2005 (Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem)

Podle § 47 odst. 3 správního řádu [*dnes § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., poznámka vydavatele*] v odůvodnění správní orgán uvede, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval.

Přezkoumáním soud zjistil, a v tomto směru je žaloba důvodná, že žalovaný [*příslušný krajský úřad, poznámka vydavatele*] ale i městský úřad při svém rozhodování takto nepostupoval, resp. z odůvodnění napadeného rozhodnutí (i rozhodnutí učiněného v prvním stupni) nelze spolehlivě zjistit, o jaké konkrétní skutkové závěry se opřel a jak je promítl v závěrech právních.

Vyjádření odborné organizace státní památkové péče (Národního památkového ústavu) by mělo být ve svých závěrech odůvodněno tak, aby bylo zjevné, jak je naplněn smysl zákona o státní památkové péči a navazující ustanovení § 3 písm. c) vyhlášky Ministerstva kultury č. 476/1992 Sb. V předmětné věci se to týká požadavku o sladění výsledku stavebních prací s daným panoramatem ulice a s výrazem historického středu města, jak je citováno i ve vyjádření Národního památkového ústavu. Lze v tomto směru poukázat (analogicky)

na ustanovení § 34 a § 36 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů [dnes § 51 odst. 1 a § 56 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, poznámka vydavatele], o znaleckém dokazování, ale i na ustanovení § 13 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., neboť znalecký posudek (tedy i odborné vyjádření) musí obsahovat pasáž o tom, jak k daným závěrům příslušný odborník dospěl, je-li to s přihlédnutím k povaze věci odůvodněné. Sám žalovaný v napadeném rozhodnutí poukázal na to, že stanovené podmínky ve vyjádření Národního památkového ústavu nejsou odůvodněny, tudíž vyjádření nemohlo poskytnout městskému úřadu dostatečnou oporu pro jeho závěry. Z tohoto zjištění však žádné odpovídající závěry žalovaný nevyvodil. Nepřihlédl ke skutečnosti, že zřejmě i tento nedostatek vedl k tomu, že ani odůvodnění závazného stanoviska neobsahuje konkrétní skutková zjištění, kterými by byly za použití příslušné normy konkrétně odůvodněny podmínky, stanovené městským úřadem pod body 1 až 7. Poté v podstatě žalovaný nereaguje (nevypořádává se) na tvrzení tehdy odvolatele (dnes žalobce), který namítá, že kolorit místa, ulice nemůže být fakticky narušen díky již existujícím stavebním úpravám na okolních nemovitostech, např. u oken. Je sice nesporné, co tvrdí žalovaný, že benevolentní postup, který by mohl být uplatněn u jiných staveb, není precedentem v předmětném řízení. Obecně je tato zásada nezpochybnitelná. Podstatným pro posouzení věci je však také to, zda žalobcem navržený způsob přestavby může reálně s ohledem na skutečné místní podmínky vést ke znehodnocení či poškození koloritu památkové zóny N či nikoli. Tímto zjištěním se však správní orgány obou stupňů nezabývaly, resp. z odůvodnění obou rozhodnutí nelze zjistit, zda tak učinily. Ani správní spis neobsahuje nic, co by poukazovalo na dokazování v naznačeném směru. V tomto směru trpí napadené rozhodnutí vadou řízení, a to nepřezkoumatelností, spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního. Za daného stavu řízení totiž soud nemohl z důvodů, výše rozvedených, zaujmout stanovisko k zákonnosti a odůvodněnosti napadeného rozhodnutí.

5 Ca 93/2004 (Rozsudek Městského soudu v Praze)

Odvolává-li se rozhodnutí městského úřadu ze dne 15.1.2003 shora uvedeným stručným způsobem na projednání věci Sborom expertů postrádá takovéto odůvodnění jakékoliv zhodnocení předmětu ochrany v dané památkové zóně, kterým je historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotná skladba a panorama památkové zóny s hlavními dominantami v blízkých i dálkových pohledech [čl. 3 písm. a) a d) vyhlášky č. 10/1993 Sb. hl. m. Prahy]. Není zde ani nijak zhodnoceno, jak byl pro zabezpečení ochrany památkové zóny zohledněn charakter a měřítko zástavby a prostorové uspořádání památkové zóny vzhledem k nové výstavbě pohledech [čl. 4 písm. d) vyhlášky č. 10/1993 Sb. hl. m. Prahy]. Pouhé odvolání se na projednání věci Sborom expertů považuje soud za zcela nedostatečné. Ani ze zápisu z tohoto jednání Sboru expertů nelze zjistit, jak konkrétně byl projekt změněn tak, že v rámci celé L. již nepůsobí rušivě, ačkoli i po zapracovaných změnách se stále jedná o zamýšlenou výstavbu nové administrativní budovy se třemi podzemními a sedmi nadzemními podlažními. V rozhodnutí správního orgánu tak chybí jakákoli úvaha, ze které by bylo zřejmé, že tento správní orgán jako orgán státní památkové péče při vydávání svého rozhodnutí k zamýšlené stavbě v památkové zóně respektoval příslušná ustanovení vyhlášky o vymezení dané památkové zóny.

2 B 94.2926 (Rozsudek bavorského Správního soudního dvora)

Proti zamýšlenému použití bílých dvoukřídlých plastových oken v uliční fasádě chráněného domu hovoří závažné zájmy ochrany památek (čl. 6 odst. 2 věta 1, odst. 3 bavorského zákona o ochraně a péči o památky z 5. června 1973). Proti tomuto nemůže být s úspěchem postaveno ani to, že by dosud realizovaná výměna pěti dřevěných oken za plastová v uliční fasádě vedla k tomu, že by již z památkově významných důvodů nebylo možné vycházet z památkově hodnotné fasády. Pod závažnými důvody ochrany památek „pro nezměněné zachování dosavadního stavu“ uvedené v čl. 6 odst. 2 věta 1 zmíněného zákona nemůže být rozuměno, že by dosavadní stav musel být uspokojivý. Formulace znamená pouze, že závažné důvody ochrany památek zamýšlenou změnu stavební památky nepřipustí. Nebylo-li by totiž možné označit zamýšlenou změnu již poškozené kulturní památky s ohledem na toto předchozí poškození jako právně závažnou, byla by stavební památka krok za krokem ve své podobě a možná i ve své podstatě zcela vydána v šanc úplnému zničení. Takový výklad by odporoval účelu ochrany a nebyl by slučitelný ani s článkem 141 odst. 2 bavorské ústavy. Mnohem více se tyto v zákoně uvedené „závažné důvody ochrany památek“ stanoví nezávisle na neúnosných změnách stavební památky, kterým byla stavební památka v minulosti vystavena. Také pak, pokud stávající stav neodpovídá originálnímu stavu a pokud ke změně stavu došlo v souladu s právními předpisy a pokud tak existují jiná předchozí poškození, mohou stát proti zamýšlené změně významné zájmy ochrany památek. Proto nebylo v tomto případě rozhodující otázkou, zda-li byla fasáda změněna před nebo po postavení pod ochranu. Tyto proti zamýšlené změně hovořící závažné důvody ochrany památek odpadnou pouze tehdy, pokud je zjištěno, že by se stavební památka stala v blízké budoucnosti nevyužitelnou.

Na základě ustálené judikatury se postupuje jinak než v případě znešvařování ve stavebním právu, kde je měřítkem estetické citění vzdělaného průměrného člověka. Při rozhodnutí, zda je zachování stavební památky ve veřejném zájmu, je třeba se mnohem více opírat o stav vědy a poznání znalců, protože pouze oni disponují nutnými znalostmi a informacemi, aby objektivizovatelným způsobem popsali zájem na zachování stavebního díla, který přesahuje zájem jednotlivce.

Požadovaná výměna dřevěných oken za dvoukřídlá bílá plastová okna by trvale negativně mohla poškodit vnější vzhled stavební památky. V této souvislosti je třeba se zaměřit především na zásadu materiálové pravdivosti, pravdivosti díla a pravdivosti formy. Při všech opatřeních na stavební památce mají být používány stavební materiály, které odpovídají historickým materiálům nebo jsou s existující substancí srovnatelné.

Zpravidla odpovídají stavební památce jen tradiční materiály. Stavbě přiměřeným materiálem je tudíž dřevo, které rozhodujícím způsobem spoluurčuje vzhled povrchových ploch a profilaci. Plastová okna tato kritéria nesplňují. Sice jsou v současné době k dispozici bohatě profilovaná plastová okna, ve své povrchové podobě však nejsou k vlastnostem stavební památky pravdivá. Nelze odmítnout to, že jejich první optický dojem odráží hladkost a nediferencovanost. Také stárnutí materiálu neodpovídají žádané harmonické souhře všech na fasádě použitých materiálů a jejich povrchů. Z pohledu památkové péče je při výběru nových oken cílem přiblížit se co nejvíce původnímu stavu. Není proto možné shledat cokoli závadného na tom, když se žalovaný zaměřil na osazení dřevěných oken. Ačkoli dává soudní dvůr za pravdu žalobci, že použití dřevěných oken vedle již osazených plastových oken v jeho objektu a v sousedních objektech povede k jen málo uspokojivému stavu, tak je tento přechodný problém snesitelný a z pohledu památkové péče s ohledem na možnost osazování plastových oken tím nejmenším zlem. Bylo také poukázáno na to, že předchozí okna v sousedství byla vyměněna za plastová již v 70. letech 20. století, takže lze předpokládat, kdy budou opět muset být vyměněna. Žalobcem namítané výhody plastových oken oproti oknům dřevěným nejsou tak závažné, že by zájmy ochrany památek musely ustoupit. Pokud žalobce odkazuje na zvýšené náklady spojené se zachováním dřevěných oken v porovnání s náklady u oken plastových, nemůže se vycházet z toho, že by náklady stály v nepřiměřeném poměru k užitkové hodnotě obytného domu a šly by tak nad rámec přiměřeného očekávání. Nad to zásadně existuje možnost využít daňová zvýhodnění. Pokud se žalobce zaměřuje na to, že jsou již před nabytím účinnosti památkového zákona osazená jednotabulová okna kryta ochranou stávajícího stavu, nepřichází tato myšlenka vůbec v úvahu, protože v probíhajícím řízení nešlo o požadavek úřadu obnovit původní stav podle čl. 15 odst. 3 zmíněného zákona, nýbrž o otázku, jakým požadavkům, musí odpovídat okna, která chce žalobce do svého památkově chráněného domu osadit. Proto nehrají hlediska ochrany stávajícího stavu, které by mohly skončit demontáží dotčených plastových oken, žádnou roli.

§ 14a

Povolení k restaurování kulturní památky

(1) Restaurování kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi, může provádět fyzická osoba, která je plně způsobilá k právním úkonům a bezúhonná, na základě povolení (dále jen „povolení k restaurování“).

(2) Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, jehož skutková podstata souvisí s restaurováním, pokud se na něho nehledí, jako by nebyl odsouzen.

(3) Povolení k restaurování uděluje ministerstvo kultury fyzické osobě po předchozím prokázání její odborné kvalifikace.

(4) Odborná kvalifikace se prokazuje splněním

- a) formální kvalifikace a odborné praxe pro restaurování kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění, jimiž je vysokoškolské vzdělání získané studiem v akreditovaném magisterském studijním programu^{1a)} v oblasti umění se zaměřením na restaurování, nebo vysokoškolské vzdělání získané studiem v magisterském programu v příslušném uměleckém oboru doplněné osvědčením o absolvování restaurátorského studia v rámci celoživotního vzdělávání,^{1a)} nebo vysokoškolské vzdělání získané studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu^{1a)} v oblasti umění se zaměřením na restaurování a 2 roky odborné praxe, a pro restaurování kulturních památek nebo jejich částí, které jsou uměleckořemeslnými pracemi, vyšší odborné nebo úplné střední odborné vzdělání v oboru restaurování nebo vyšší odborné nebo úplné střední odborné vzdělání v příslušném oboru a 5 let odborné praxe; pro specializace, pro něž středoškolské studium nebylo zřízeno, vyučení v příslušném oboru^{1b)} a 8 let praxe při restaurování věcí, které nejsou kulturními památkami, a
- b) odborných schopností, které jsou souhrnem znalostí a dovedností, zaručujících zachování hmotné podstaty kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly

¹ ^{1a)} § 44 až 46 a § 60 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění zákona č. 210/2000 Sb. a zákona č. 147/2001 Sb.

¹ ^{1b)} Zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi při respektování jejich autenticity; prokazují se předložením dokumentace, ze které vyplývá, že fyzická osoba žádající o udělení povolení k restaurování již úspěšně a samostatně restaurovala věci, které nejsou kulturními památkami.

(5) Povolení k restaurování je udělováno na základě písemné žádosti, která musí obsahovat vymezení požadované restaurátorské specializace podle přílohy č. 1 k tomuto zákonu. K žádosti se přikládají

- a) vyplněný evidenční dotazník, jehož vzor je uveden v příloze č. 2 k tomuto zákonu,
- b) ověřené kopie dokladů o dosaženém odborném vzdělání, nejde-li o státního příslušníka jiného členského státu Evropské unie než České republiky,
- c) dokumentace nejméně 3 restaurátorských prací na věcech, které nejsou kulturními památkami, z nichž nejméně 1 nesmí být starší 2 let, provedených v restaurátorské specializaci, v níž se žádá o udělení povolení k restaurování.

(6) Dokumentace podle odstavce 4 písm. b) musí obsahovat komplexní vyhodnocení příslušných průzkumů a výzkumů, fotodokumentaci stavu díla před započítím restaurátorské práce, v průběhu jednotlivých etap, a po ukončení práce, popis použitých technických a technologických postupů a materiálů, rozbor a vyhodnocení případných nových zjištění o díle a pokyny pro jeho další ochranný režim.

(7) V rozhodnutí o udělení povolení k restaurování ministerstvo kultury stanoví specializaci restaurátorské činnosti podle přílohy č. 1 k tomuto zákonu a další podmínky pro její výkon, jakož i dobu, na kterou se povolení uděluje.

(8) Ministerstvo kultury vede Seznam osob s povolením k restaurování (dále jen "seznam osob"), do něhož se zapisuje

- a) jméno a příjmení fyzické osoby, rodné číslo, trvalý a přechodný pobyt,
- b) specializace restaurátorské činnosti a doba, na kterou bylo povolení k restaurování uděleno,
- c) změny uvedených údajů,
- d) zrušení povolení k restaurování nebo pozastavení výkonu práv spojených s povolením k restaurování.

Do seznamu osob může nahlížet každý, kdo osvědčí právní zájem. Ochrana osobních údajů, které se zapisují do seznamu osob, se řídí zvláštním právním předpisem.^{11c)}

(9) Držitel povolení k restaurování je povinen oznámit změnu údajů podle odstavce 8 písm. a) neprodleně ministerstvu kultury a zároveň je tuto skutečnost povinen doložit do 30 dnů od vzniku těchto změn.

(10) Ministerstvo kultury zruší povolení k restaurování, jestliže držitel povolení k restaurování

- a) byl zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo mu byla způsobilost k právním úkonům omezena,
- b) přestal splňovat podmínku bezúhonnosti,
- c) hrubým způsobem nebo méně závažným způsobem, ale opakovaně prokazatelně poškodil při restaurování kulturní památku nebo její část, která je dílem výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi,
- d) uvedl v žádosti podle odstavce 5 nepravdivé údaje,
- e) požádal o zrušení povolení k restaurování.

(11) Ministerstvo kultury může rozhodnout o pozastavení restaurátorské činnosti prováděné na základě povolení k restaurování, jestliže proti jeho držiteli

- a) bylo zahájeno trestní řízení, v jehož důsledku může přestat splňovat podmínku bezúhonnosti,
- b) bylo zahájeno řízení o zbavení nebo omezení jeho způsobilosti k právním úkonům, a to až do nabytí právní moci rozhodnutí, kterým toto řízení končí.

¹ ^{1c)} Zákon č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech.

(12) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na fyzické osoby, které vykonávají restaurátorskou činnost jako součást svého řádného studia v oboru restaurování na vysoké škole nebo na vyšší odborné škole zařazené v síti škol, předškolních zařízení a školských zařízení^{11b)} pod dohledem pedagoga, který je držitelem povolení k restaurování.

(13) Fyzické osobě, která je státním příslušníkem jiného členského státu Evropské unie než České republiky, Ministerstvo kultury udělí povolení k restaurování, pokud jí je uznána odborná kvalifikace a bezúhonnost.

(14) V případě řízení o udělení povolení k restaurování státnímu příslušníkovi jiného členského státu Evropské unie než České republiky se vede spojené řízení o udělení povolení k restaurování a o uznání odborné kvalifikace a bezúhonnosti.^{11d)}

Z judikatury:

19 C 45/2002 (Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6)

Podle § 14a odst. 3 a odst. 5 zákona o státní památkové péči povolení k restaurování uděluje Ministerstvo kultury fyzické osobě po předchozím prokázání její odborné způsobilosti. Povolení k restaurování je uděleno na základě písemné žádosti, která musí obsahovat vymezení požadované restaurátorské specializace podle přílohy č. 1 k tomuto zákonu. K žádosti se přikládají vyplněný evidenční dotazník, ověřené kopie dokladů o dosaženém odborném vzdělání a dokumentace nejméně tří restaurátorských prací na věcech, které nejsou kulturními památkami, z nichž nejméně jedna nesmí být starší dvou let.

Z obsahu spisu vyplývá, že Ministerstvo kultury nerozhodovalo ve věci žádosti žalobce ze dne 9. 4. 2001 o udělení dalšího povolení k uvedené specializaci restaurování, neboť žalobce k této žádosti nedoložil v souladu s ustanovením § 14a odst. 5 zákona o státní památkové péči nezbytné doklady.

19 Co 387/2003 (Usnesení Městského soudu v Praze)

Každý státní orgán je oprávněn řešit jen ty otázky, které jsou do jeho pravomoci svěřeny. V posuzovaném případě je žalovaná Česká republika, Ministerstvo kultury ČR, které jako ústřední orgán státní správy má ze zákona o státní památkové péči rozhodovat o povolení k restaurování; vztah mezi žalobcem a žalovanou týkající se oprávnění žalobce k restaurování proto není občanskoprávním vztahem a projednávání žaloby podle občanského soudního řádu brání jedna z podmínek řízení, tj. pravomoc soudu.

5 A 63/2001 (Rozsudek Nevyššího správního soudu)

Z citovaného ustanovení vyplývá, že ve správním řízení o odnětí povolení k restaurování podle ustanovení § 14a odst. 10 písm. c) zákona o státní památkové péči je třeba zaměřit dokazování na prokázání hrubého a prokazatelného poškození kulturní památky a pokud bude taková skutečnost prokázána (při dodržení procesních předpisů), dojde k odejmutí povolení k restaurování.

Jak v prvostupňovém rozhodnutí, tak v rozhodnutí o rozkladu absentuje hodnocení některých důkazů, zejména znaleckých posudků, u nichž je v obou rozhodnutích pouze konstatováno, co uvádějí, není s nimi však nakládáno jako s důkazy, které je třeba hodnotit zejména v kontextu s důkazy dalšími. Napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť rozhodnutí ministra není odůvodněno tak, aby z něj bylo zřejmé, co je důvodem odnětí povolení k restaurování v případě žalobce, zda je jím jen poškození kulturní památky a nikoliv skutečnosti, které jsou uváděny v prvostupňovém i rozkladovém rozhodnutí, ale nejsou v přezkoumávaném rozhodnutí dány do souvislosti s poškozením kulturní památky.

Uznávání odborné kvalifikace státního příslušníka jiného členského státu Evropské unie než České republiky pro restaurování kulturních památek

§ 14b

(1) Při uznávání odborné kvalifikace a bezúhonnosti státního příslušníka jiného členského státu Evropské unie než České republiky (dále jen „žadatel“) postupuje Ministerstvo kultury podle zvláštního právního předpisu.^{11e)}

(2) Osoba, která je oprávněna provádět v České republice podle zvláštního právního předpisu restaurování, aniž by požádala o uznání své odborné kvalifikace (dále jen „osoba oprávněná k restaurování“),^{11f)} písemně oznámí svůj záměr provést restaurování ve lhůtě 30 dnů před zahájením restaurování Ministerstvu kultury. Na osobu oprávněnou k restaurování se ustanovení § 14a odst. 1 nevztahuje.

(3) Oznámení podle odstavce 2 obsahuje

^{1 1d)} § 25 zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace).

- a) jméno a příjmení osoby oprávněné k restaurování,
- b) adresu pro doručování písemností na území České republiky,
- c) předpokládanou dobu restaurování na území České republiky,
- d) restaurátorskou specializaci, kterou hodlá osoba oprávněná k restaurování na území České republiky vykonávat,
- e) oprávnění k restaurování věcí, které mají znaky kulturní památky podle § 2 a jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi, získané v jiném členském státě Evropské unie než České republice nebo doklad vydaný příslušným orgánem jiného členského státu Evropské unie než České republiky o tom, že je tato osoba oprávněna vykonávat restaurátorskou činnost ve státě původu nebo posledního pobytu v souladu s jeho právními předpisy,
- f) doklad o formální kvalifikaci vydaný v jiném členském státě Evropské unie než České republice, popřípadě doklad o výkonu předmětné činnosti podle zvláštního právního předpisu,^{11e)}
- g) dokumentaci záměru podle odstavce 2 zpracovanou v rozsahu žádosti o restaurování.^{11g)}

(4) Pokud při posuzování oznámení podle odstavce 2 jsou osvědčeny skutečnosti, které odůvodňují obavu, že by osoba oprávněná k restaurování mohla restaurováním ohrozit nebo poškodit kulturní památku, anebo pokud osoba oprávněná k restaurování tuto svoji oznamovací povinnost nesplní, Ministerstvo kultury jí restaurování zakáže do doby, než bude uznána její odborná kvalifikace podle zvláštního právního předpisu.^{11e)} V takovém případě je Ministerstvo kultury oprávněno přezkoumat odbornou kvalifikaci osoby oprávněné k restaurování způsobem podle odstavce 1.

(5) Ministerstvo kultury může osobě oprávněné k restaurování zakázat restaurování podle odstavce 4 ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení oznámení o záměru provést restaurování, nebo ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy se dozvědělo o tom, že osoba oprávněná k restaurování provádí restaurování, které kulturní památku ohrožuje nebo poškozuje.

(6) Podání rozkladu proti rozhodnutí o zákazu restaurování vydaného Ministerstvem kultury podle odstavce 4 nemá odkladný účinek.

(7) Ministerstvo kultury vede evidenci osob oprávněných k restaurování, do níž se zapisuje

- a) jméno a příjmení osoby oprávněné k restaurování,
- b) adresu pro doručování písemností na území České republiky,
- c) restaurátorská specializace,
- d) předpokládaná doba restaurování na území České republiky osobou oprávněnou k restaurování,
- e) zákaz restaurování podle odstavce 4.

Ochrana osobních údajů, které se zapisují do evidence, se řídí zvláštním právním předpisem.^{11c)}

§ 14c

(1) Pokud bylo žadateli Ministerstvem kultury uloženo podle zvláštního právního předpisu^{11h)} kompenzační opatření formou rozdílové zkoušky, určí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na žádost Ministerstva kultury ve lhůtě 2 měsíců ode dne doručení této žádosti školu, na které žadatel složí uloženou rozdílovou zkoušku podle restaurátorské specializace, ve které žadatel hodlá působit v České republice.

^{1 1e)} Zákon č. 18/2004 Sb.

^{11f)} § 5 odst. 1 zákona č. 18/2004 Sb.

^{11g)} § 10 odst. 2 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění vyhlášky č. 538/2002 Sb.

^{1 1h)} § 12 odst. 4 zákona č. 18/2004 Sb.

(2) Ministerstvo kultury v žádosti podle odstavce 1 stanoví rozsah rozdílové zkoušky, která může zahrnovat ověření jak teoretických znalostí, tak i praktických dovedností žadatele. Podrobnosti obsahu a formy rozdílové zkoušky stanoví určená škola.

(3) Pokud je žadateli Ministerstvem kultury uloženo podle zvláštního právního předpisu^{11h)} kompenzační opatření formou adaptačního období, Ministerstvo kultury současně stanoví

- a) délku a odborné zaměření adaptačního období,
- b) oblasti, jejichž znalost je nezbytná pro restaurování v restaurátorské specializaci, ve které žadatel hodlá působit v České republice,
- c) obsah dokumentace restaurátorských prací v rozsahu nejvýše 3 prací provedených během adaptačního období a způsob jejího vyhodnocení,
- d) způsob vyhodnocení adaptačního období.

(4) Žadatel adaptační období absolvuje odbornou praxí v oboru restaurování vykonanou

- a) v muzeu nebo galerii zřizovaných Ministerstvem kultury nebo krajem, v odborné organizaci státní památkové péče nebo Národní knihovně České republiky, pokud je v nich vytvořeno restaurátorské pracoviště, ve kterém je nejméně 1 zaměstnanec držitelem povolení k restaurování pro restaurátorskou specializaci, ve které žadatel hodlá působit v České republice, nebo
- b) pod dohledem fyzické osoby, která je držitelem povolení k restaurování pro restaurátorskou specializaci, ve které žadatel hodlá působit v České republice, a která je současně pedagogem v oboru restaurování ve stejné specializaci na vysoké škole nebo vyšší odborné škole zařazené v síti škol a školských zařízení.^{11b)}

(5) Teoretické a praktické oblasti, které tvoří obsah vzdělání a přípravy vyžadované v České republice pro výkon činnosti restaurování, jsou stanoveny v příloze č. 3 k tomuto zákonu.

§ 15

Opatření k zajištění péče o kulturní památky

(1) Jestliže vlastník kulturní památky v určené lhůtě neprovede opatření podle § 10 odst. 1, může obecní úřad obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, Ministerstvo kultury, rozhodnout, že se nezbytná opatření pro zabezpečení kulturní památky provedou na náklad jejího vlastníka. Pokud tato opatření neprovede správce nebo uživatel kulturní památky ve státním majetku, je nadřízený orgán organizace, která má kulturní památku ve správě, nebo nadřízený orgán organizace, které byla kulturní památka odevzdána do trvalého užívání, povinen na návrh obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, na návrh Ministerstva kultury, zabezpečit nutnou nápravu.

(2) Vyžaduje-li to důležitý společenský zájem, může krajský úřad z vlastního podnětu nebo na návrh obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo na návrh ministerstva kultury, jde-li o movitou kulturní památku nebo movitou národní kulturní památku, uložit jejímu vlastníku povinnost určitým způsobem s ní nakládat, popřípadě mu uložit, aby ji bezplatně svěřil na nezbytně dlouhou dobu do úschovy odborné organizaci, kterou národní výbor zároveň určí.

(3) Zanedbává-li vlastník nemovité kulturní památky, která není státním majetkem, trvale své povinnosti a ohrožuje tím její zachování nebo užívá-li kulturní památku v rozporu s jejím kulturně politickým významem, památkovou hodnotou nebo technickým stavem, může se ve společenském zájmu, nedojde-li k dohodě s vlastníkem o jejím prodeji státu, výjimečně kulturní památka na návrh obecního úřadu obce s rozšířenou působností rozhodnutím vyvlastňovacího úřadu vyvlastnit. V případě vyvlastnění nemovité národní kulturní památky

zahajuje řízení o vyvlastnění vyvlastňovací úřad na návrh krajského úřadu. Jinak platí pro vyvlastnění obecné předpisy.¹²⁾

(4) Je-li kulturní památka bezprostředně ohrožena, provede obec s předchozím souhlasem obecního úřadu obce s rozšířenou působností nutná opatření k její ochraně. Jde-li o nemovitou kulturní památku, která je stavbou, dá obec podnět stavebnímu úřadu k nařízení udržovacích prací nebo nezbytných úprav nebo k nařízení neodkladných zabezpečovacích prací podle zvláštních předpisů a vyzoomí o tom obecní úřad obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, i krajský úřad. Je-li kulturní památka v společenském vlastnictví, vyzoomí o tom též nadřízený orgán organizace, která kulturní památku spravuje nebo je jejím vlastníkem.

Z judikatury:

7 A 144/94 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Ustanovení § 15 zákona o státní památkové péči vypočítává, co se má stát, jestliže vlastník kulturní památky neprovede opatření podle § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči. V takovém případě především vydá správní orgán rozhodnutí o tom, že nezbytná opatření pro zabezpečení kulturní památky (zjevně tedy nikoli opatření jakákoli, byť i podle ustanovení § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči uložená, ale jen pro zabezpečení nezbytná) se provedou na náklad jejího vlastníka.

---

¹ ²⁾ Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění).

§ 16

Příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky

(1) Vlastníku kulturní památky může obec nebo kraj na jeho žádost poskytnout ze svých rozpočtových prostředků, jde-li o zvláště odůvodněný případ, příspěvek na zvýšené náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky za účelem jejího účinnějšího společenského uplatnění. Příspěvek může poskytnout i tehdy, nemůže-li vlastník kulturní památky uhradit z vlastních prostředků náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky.

(2) V případě mimořádného společenského zájmu na zachování kulturní památky může na obnovu kulturní památky poskytnout ze státního rozpočtu příspěvek ministerstvo kultury buď přímo, nebo prostřednictvím krajského úřadu, nebo prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

(3) Podrobnosti o poskytování příspěvku na zachování a obnovu kulturní památky stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 17

Ochranné pásmo

(1) Vyžaduje-li to ochrana nemovité kulturní památky nebo jejího prostředí, vydá obecní úřad obce s rozšířenou působností po vyjádření odborné organizace státní památkové péče územní rozhodnutí o ochranném pásmu¹⁾ a určí, u kterých nemovitostí v ochranném pásmu, nejsou-li kulturní památkou, nebo u jakých druhů prací na nich, včetně úpravy dřevin, je vyloučena povinnost vyžádat si předem závazné stanovisko podle § 14 odst. 2; tato povinnost je vyloučena vždy, jde-li o stavbu, změnu stavby, udržovací práce, umístění nebo odstranění zařízení, jejichž provedením se nezasahuje žádným způsobem do vnějšího vzhledu této nemovitosti. Obecní úřad obce s rozšířenou působností může v ochranném pásmu omezit nebo zakázat určitou činnost nebo učinit jiná vhodná opatření na základě závazného stanoviska dotčeného orgánu.

(2) Je-li nezbytné k vytvoření ochranného pásma získat některé pozemky nebo stavby, popřípadě provést jejich odstranění a nedojde-li k dohodě s vlastníkem, lze pozemky a stavby vyvlastnit.¹²⁾ Lze také nařídit nezbytné úpravy stavby, jiného zařízení nebo pozemku.

(3) Jde-li o ochranu nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny nebo jejich prostředí, vymezí obdobně obecní úřad obce s rozšířenou působností ochranné pásmo na návrh krajského úřadu po vyjádření odborné organizace státní památkové péče.

(4) Vznikne-li vlastníku nebo uživateli pozemku, který není ve státním majetku, majetková újma v důsledku opatření podle odstavců 1, 2 a 3, přísluší mu přiměřená náhrada, kterou poskytuje obec s rozšířenou působností.

(5) O změně ochranného pásma nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou působností na návrh krajského úřadu, který tento návrh předem dohodne s ministerstvem kultury.

(6) Obecní úřad obce s rozšířenou působností může po vyjádření odborné organizace státní památkové péče pravomocné rozhodnutí vydané podle odstavců 1 nebo 3 změnit, pokud se změnil účel, pro který bylo ochranné pásmo vymezeno, a může je i zrušit, pokud zanikl předmět ochrany.

(7) Podrobnosti o vymezení ochranného pásma stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 18

Přemístění kulturní památky

(1) Národní kulturní památku a nemovitou kulturní památku, popřípadě jejich součást (příslušenství) lze přemístit jen s předchozím souhlasem ministerstva kultury.

(2) Movitou kulturní památku lze z veřejně přístupného místa trvale přemístit jen s předchozím souhlasem krajského úřadu po vyjádření odborné organizace státní památkové péče.

(3) Orgán, který dal souhlas k přemístění kulturní památky podle odstavců 1 a 2, uvědomí o tom odbornou organizaci státní památkové péče.

§ 19

Užívání kulturních památek pro vědecký výzkum nebo pro účely výstavní

(1) Vlastník kulturní památky je povinen umožnit osobám pověřeným orgány státní památkové péče vědecký výzkum kulturní památky, popřípadě pořízení její dokumentace. Jde-li o důležitý společenský zájem, je vlastník movité kulturní památky povinen kulturní památku přenechat především odborné organizaci k dočasnému užívání pro účely vědeckého výzkumu nebo pro účely výstavní na náklad toho, jemuž se kulturní památka přenechá k užívání.

(2) O podmínkách přenechání kulturní památky nebo národní kulturní památky k dočasnému užívání rozhodne krajský úřad po vyjádření odborné organizace státní památkové péče.

§ 20

Kulturní památky ve vztahu k zahraničí

(1) Kulturní památku lze v zahraničí vystavovat, do zahraničí zapůjčit nebo do zahraničí vyvézt pro jiné účely jen s předchozím souhlasem ministerstva kultury, a jde-li o národní kulturní památku, jen s předchozím souhlasem vlády České republiky.

(2) Věc, která vykazuje znaky kulturní památky podle § 2 odst. 1, lze trvale převézt ze zahraničí do České republiky jen s předchozím souhlasem příslušného orgánu státu, z něhož má být dovezena, je-li zaručena vzájemnost.¹⁶⁾

(3) Ustanovením odstavců 1 a 2 nejsou dotčeny předpisy upravující hospodářské styky se zahraničím.¹⁷⁾

(4) Podrobnosti o udílení souhlasu s vývozem kulturních památek do zahraničí stanoví obecně závazný právní předpis.

^{1 6)} Úmluva UNESCO o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků z roku 1970 (vyhláška č. 15/1980 Sb.).

^{1 7)} Zákon č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství.

Celní zákon č. 44/1974 Sb.

Zákon č. 42/1980 Sb., o hospodářských stycích se zahraničím.

Č Á S T T Ř E T Í ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY A NÁLEZY

§ 21

Oprávnění k archeologickým výzkumům

(1) Archeologické výzkumy je oprávněn provádět Archeologický ústav Akademie věd České republiky (dále jen „Archeologický ústav“), který se také vyjadřuje k ochraně archeologického dědictví^{17a)} v řízeních podle zvláštních právních předpisů^{17b)}.

(2) Ministerstvo kultury může na žádost v odůvodněných případech po dohodě s Akademií věd České republiky povolit provádění archeologických výzkumů vysokým školám, pokud je provádějí při plnění svých vědeckých nebo pedagogických úkolů, muzeím nebo jiným organizacím, popřípadě fyzické osobě, které mají pro odborné provádění archeologických výzkumů potřebné předpoklady (dále jen „oprávněná organizace“). Oprávněná organizace uzavírá s Akademií věd České republiky dohodu o rozsahu a podmínkách provádění archeologických výzkumů.

(3) Potřebnými předpoklady podle odstavce 2 se rozumí odborná kvalifikace fyzické osoby žádající o udělení povolení, nebo odborná kvalifikace fyzické osoby, která je v pracovním nebo jiném obdobném poměru k osobě žádající o udělení povolení, jejichž prostřednictvím bude zajištěna odbornost provádění archeologických výzkumů, a vybavení laboratorním zařízením a prostory nezbytně nutnými pro vědecké poznání a dokumentaci archeologických nálezů a dočasné uložení movitých archeologických nálezů. Odborná kvalifikace se prokazuje splněním formální kvalifikace, jíž je vysokoškolské vzdělání získané studiem v akreditovaném magisterském studijním programu^{11a)} v oblasti společenských věd se zaměřením na archeologii, a 2 roky odborné praxe.

(4) Oprávněná organizace je povinna oznámit Archeologickému ústavu zahájení archeologických výzkumů a podat mu o jejich výsledcích zprávu. Jde-li o archeologické výzkumy na území prohlášeném za kulturní památku, národní kulturní památku, památkovou rezervaci nebo památkovou zónu, Archeologický ústav a oprávněné organizace oznámí zahájení archeologických výzkumů odborné organizaci státní památkové péče, které podají též zprávu o jejich výsledcích.

(5) Ministerstvo kultury po dohodě s Akademií věd České republiky může odejmout povolení k provádění archeologických výzkumů oprávněné organizaci, která porušila podmínky, za kterých jí bylo povolení uděleno.

(6) Fyzické osobě, která je státním příslušníkem jiného členského státu Evropské unie než České republiky, Ministerstvo kultury udělí za podmínek podle odstavce 2 povolení k provádění archeologických výzkumů, pokud jí je uznána odborná kvalifikace.

(7) V případě řízení o udělení povolení k provádění archeologických výzkumů státnímu příslušníkovi jiného členského státu Evropské unie než České republiky se vede spojené řízení o udělení povolení k provádění archeologických výzkumů a o uznání odborné kvalifikace.^{11d)}

---

^{1 7a)} Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidovaná), vyhlášená pod č. 99/2000 Sb. m.

S.
^{1 7b)} Například zákon č. 62/1988 Sb., ve znění zákona č. 543/1991 Sb., zákona č. 366/2000 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 3/2005 Sb.

Uznávání odborné kvalifikace státního příslušníka jiného členského státu Evropské unie než České republiky pro provádění archeologických výzkumů

§ 21a

(1) Při uznávání odborné kvalifikace státního příslušníka jiného členského státu Evropské unie než České republiky (dále jen „uchazeč“) postupuje Ministerstvo kultury podle zvláštního právního předpisu.^{11e)}

(2) Osoba, která je oprávněna provádět podle zvláštního právního předpisu archeologické výzkumy, aniž by požádala o uznání své odborné kvalifikace (dále jen „osoba oprávněná k výzkumům“),^{11f)} písemně oznámí svůj záměr provést archeologické výzkumy ve lhůtě 60 dnů před jejich zahájením Ministerstvu kultury. Na osobu oprávněnou k výzkumům se ustanovení § 21 odst. 2 nevztahuje.

(3) Oznámení podle odstavce 2 obsahuje

- a) jméno a příjmení osoby oprávněné k výzkumům,
- b) adresu pro doručování písemností na území České republiky,
- c) předpokládanou dobu provádění archeologických výzkumů na území České republiky,
- d) místo, kde se mají archeologické výzkumy provést,
- e) důvody pro provedení archeologických výzkumů,
- f) popis odborných postupů, které mají být při archeologických výzkumech použity,
- g) oprávnění k provádění archeologických výzkumů, získané v jiném členském státě Evropské unie než České republice, nebo doklad vydaný příslušným orgánem jiného členského státu Evropské unie než České republiky o tom, že je tato osoba oprávněna provádět archeologické výzkumy ve státě původu nebo posledního pobytu v souladu s jeho právními předpisy,
- h) doklad o formální kvalifikaci vydaný v jiném členském státě Evropské unie než České republice, popřípadě doklad o výkonu předmětné činnosti podle zvláštního právního předpisu,^{11e)}
- i) smlouvu uzavřenou s muzeem o uložení movitých archeologických nálezů učiněných při provádění archeologických výzkumů .

(4) Pokud při posuzování oznámení podle odstavce 2 jsou osvědčeny skutečnosti, které odůvodňují obavu, že by osoba oprávněná k výzkumům mohla provedením archeologických výzkumů ohrozit nebo poškodit archeologické nálezy, anebo pokud osoba oprávněná k výzkumům tuto svoji oznamovací povinnost nesplní, Ministerstvo kultury jí provádění archeologických výzkumů zakáže do doby, než bude uznána její odborná kvalifikace podle zvláštního právního předpisu.^{11e)} V takovém případě je Ministerstvo kultury oprávněno přezkoumat odbornou kvalifikaci osoby oprávněné k výzkumům způsobem podle odstavce 1.

(5) Ministerstvo kultury může osobě oprávněné k výzkumům zakázat provádění archeologických výzkumů podle odstavce 4 ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení záměru provést archeologické výzkumy, nebo ve lhůtě 60 dnů ode dne, kdy se dozvědělo o tom, že osoba oprávněná k výzkumům provádí archeologické výzkumy, které archeologické nálezy ohrožují nebo poškozují.

(6) Podání rozkladu proti rozhodnutí o zákazu provádění archeologických výzkumů vydaného ministerstvem podle odstavce 4 nemá odkladný účinek.

(7) Ministerstvo kultury vede evidenci uchazečů, kterým bylo uděleno povolení k provádění archeologických výzkumů, a osob oprávněných k výzkumům, do níž se zapisuje

- a) jméno a příjmení uchazeče, kterému bylo uděleno povolení k provádění archeologických výzkumů,
- b) jméno a příjmení osoby oprávněné k výzkumům,
- c) adresa pro doručování písemností na území České republiky,

- d) předpokládaná doba provádění archeologických výzkumů na území České republiky osobou oprávněnou k výzkumům,
  - e) zákaz provádění archeologických výzkumů podle odstavce 4.
- Ochrana osobních údajů, které se zapisují do evidence, se řídí zvláštním právním předpisem.^{11c)}

§ 21b

(1) Pokud bylo uchazeči Ministerstvem kultury uloženo podle zvláštního právního předpisu^{11h)} kompenzační opatření formou rozdílové zkoušky, určí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na žádost Ministerstva kultury ve lhůtě 2 měsíců ode dne doručení této žádosti vysokou školu, na které uchazeč složí uloženou rozdílovou zkoušku.

(2) Ministerstvo kultury v žádosti podle odstavce 1 stanoví rozsah rozdílové zkoušky, která může zahrnovat ověření jak teoretických znalostí, tak i praktických dovedností uchazeče. Podrobnosti obsahu a formy rozdílové zkoušky stanoví určená škola.

(3) Teoretické a praktické oblasti, které tvoří obsah vzdělání a přípravy vyžadované v České republice pro provádění archeologických výzkumů, jsou stanoveny v příloze č. 4 k tomuto zákonu.

§ 21c

Povinnosti stanovené oprávněným organizacím v § 21 odst. 4, § 22, § 23 odst. 3 a § 24 platí pro osobu oprávněnou k výzkumům obdobně.

§ 22

Provádění archeologických výzkumů

(1) Archeologický ústav a oprávněné organizace jsou povinny před zahájením archeologických výzkumů uzavřít dohodu s vlastníkem (správcem, uživatelem) nemovitosti, na které se mají archeologické výzkumy provádět, o podmínkách archeologických výzkumů na nemovitosti. Nedojde-li k dohodě, rozhodne krajský úřad o povinnostech vlastníka (správce, uživatele) nemovitosti strpět provedení archeologických výzkumů a o podmínkách, za nichž archeologické výzkumy mohou být provedeny.

(2) Má-li se provádět stavební činnost na území s archeologickými nálezy, jsou stavebníci již od doby přípravy stavby povinni tento záměr oznámit Archeologickému ústavu a umožnit jemu nebo oprávněné organizaci provést na dotčeném území záchranný archeologický výzkum. Je-li stavebníkem právnická osoba nebo fyzická osoba, při jejímž podnikání vznikla nutnost záchranného archeologického výzkumu, hradí náklady záchranného archeologického výzkumu tento stavebník; jinak hradí náklady organizace provádějící archeologický výzkum. Obdobně se postupuje, má-li se na takovém území provádět jiná činnost, kterou by mohlo být ohroženo provádění archeologických výzkumů.

Z judikatury:

5 A 8/2000 (Usnesení Vrchního soudu v Praze)

V daném případě rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí správního orgánu I. stupně se zřetelem na formulaci výroků obou rozhodnutí ukládá povinnost jen S., a to povinnost strpět provedení archeologického výzkumu za podmínek ve výroku rozhodnutí uvedených. Z této povinnosti stavebníka strpět provedení záchranného archeologického výzkumu, které se nikterak nebránil, vyplynulo pro žalobce jen oprávnění, nikoli povinnost tento archeologický výzkum provést. Toto oprávnění žalobce, které mohl či nemusel využít, bylo založeno až tímto rozhodnutím, neboť ze žádného ustanovení zákona o státní památkové péči nelze dovodit monopolní oprávnění žalobce archeologické výzkumy provádět. Uvedený zákon v § 21 odst. 1 stanoví v obecné poloze, že archeologické výzkumy je oprávněn provádět Archeologický ústav Akademie věd České republiky. V odst. 2 tohoto ustanovení je pak uvedeno, že Ministerstvo kultury může v odůvodněných případech po dohodě s Akademií věd České republiky povolit provádění archeologických výzkumů i dalším subjektům uvedeným v tomto ustanovení.

Z uvedeného tedy vyplývá, že archeologické výzkumy jsou oprávněny provádět kromě žalobce i další oprávněné organizace. Protože ze zákona o státní památkové péči ani z jiného právního předpisu žádné subjektivní právo žalobce provádět v konkrétním případě (za určitých podmínek) archeologické výzkumy nevyplývá a oprávnění, nikoli však povinnost, provést záchranný archeologický výzkum na hradě K., bylo pro žalobce založeno až napadeným rozhodnutím, dospěl soud k závěru, že žalobce nemohl být tímto rozhodnutím v právech, které nemá, resp. které před právní mocí rozhodnutí neměl, zkrácen.

Pokud v této věci žalobce nechtěl využít svého oprávnění záchranný archeologický výzkum provést z důvodů, že na jeho provedení nemá dostatek finančních prostředků, nemusel toto své oprávnění realizovat a žádné náklady spojené s jeho provedením by mu tím pádem nevznikly.

59 Ca 59/2002 (Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem)

Z vyjádření Okresního muzea Č. ze dne 13. 8. 2001 vyplývá, že přístavba k sakristii kostela sv. Václava se nachází na území s archeologickými nálezy, kterými jsou například gotický kostel, slovanské hradiště, hradiště ze starší doby železné. Ve věci není sporu o tom, že stavební práce nebyly Archeologickému ústavu oznámeny. Jak již soud uvedl shora, odpovědnost za porušení oznamovací povinnosti dle § 22 odst. 2 zákona o památkové péči je upravena jako objektivní. Splnění povinnosti není zákonem vázáno ani na znalost skutečnosti, že jde o území s archeologickými nálezy, ani na to, zda stavebními pracemi nebo jinou činností dojde či nedojde k zásahu do archeologického naleziště. Důvodem pro zproštění odpovědnosti za porušení této povinnosti nejsou ani předchozí zásahy do lokality s archeologickými nálezy. Soud upozorňuje, že žalobkyně není zásadně oprávněna činit závěr o tom, zda na místě je či není něco archeologicky zajímavého, protože předchozí práce zasáhly do značné hloubky a vybagrovaný materiál byl vyvezen na skládku. Jak vyplývá z ustanovení § 23 odst. 1 zákona o státní památkové péči, archeologickým nálezem je věc (soubor věcí), která je dokladem nebo pozůstatkem života člověka a jeho činnosti od počátku vývoje do novověku a zachovala se zpravidla pod zemí. Výraz zpravidla znamená, že archeologickým nálezem může být věc nebo soubor věcí nikoli pouze pod zemí. Rovněž skutečnost, že dle tvrzení žalobkyně nedošlo k poškození archeologického naleziště, nemá vliv na odpovědnost za porušení oznamovací povinnosti Archeologickému ústavu. Pokud žalobkyně namítala, že není zřejmé, k jaké jiné oprávněné organizaci lze oznámení učinit, z ustanovení § 22 odst. 2 zákona o státní památkové péči jasně vyplývá, že oznámení se vždy činí Archeologickému ústavu. Jiná oprávněná organizace může být případně jen oprávněna ve smyslu ustanovení § 21 odst. 2 zákona o státní památkové péči k provádění archeologického výzkumu. Uložení pokuty též za porušení oznamovací povinnosti dle § 22 odst. 2 zákona o státní památkové péči soud shledal v souladu se zákonem.

32 Odo 765/2004 (Rozsudek Nejvyššího soudu)

Soudy nižších instancí pochybily, když na základě jazykového výkladu ustanovení § 22 odst. 2 zákona o státní památkové péči dovodily, že náklady archeologického výzkumu hradí pouze stavebník – právnická osoba, při jejímž podnikání vznikla nutnost záchranného výzkumu. Ve výše citovaném ustanovení ve větě první není uvedeno „je-li stavebníkem právnická nebo fyzická osoba“, nýbrž „právnická osoba nebo fyzická osoba“ a protože zákonodárce použil jednotné číslo, vložená část věty „při jejímž podnikání“ se nemůže vztahovat k oběma podstatným jménům – podmětům, vztahuje se pouze k podstatnému jménu – podmětu bezprostředně předcházejícímu, tj. k „fyzické osobě“. Pokud tedy zákonodárce nepoužil v citovaném ustanovení legislativní zkratku „osoba“, která zahrnuje jak fyzickou, tak i právnickou osobu, nebo spojení, které nesprávně uvedl v odůvodnění rozhodnutí soud prvního stupně, „právnická nebo fyzická osoba“, vyjádřil tak povinnost hradit náklady záchranného archeologického výzkumu stavebníkovi právnické osobě bez ohledu na to, zda podniká či nikoliv, a pouze stavebník fyzická osoba hradí tyto náklady tehdy, vznikly-li v souvislosti s jeho podnikáním. Závěr odvolacího soudu o tom, že žalovaná strana není povinna hradit náklady záchranného archeologického výzkumu ve smyslu § 22 odst. 2 zákona o státní památkové péči, neboť je stavebníkem právnickou osobou, která nepodniká, tedy není správný.

§ 23

Archeologické nálezy

(1) Archeologickým nálezem je věc (soubor věcí), která je dokladem nebo pozůstatkem života člověka a jeho činnosti od počátku jeho vývoje do novověku a zachovala se zpravidla pod zemí.

(2) O archeologickém nález, který nebyl učiněn při provádění archeologických výzkumů, musí být učiněno oznámení Archeologickému ústavu nebo nejbližšímu muzeu buď přímo nebo prostřednictvím obce, v jejímž územním obvodu k archeologickému nález došlo. Oznámení o archeologickém nález je povinen učinit nálezce nebo osoba odpovědná za provádění prací, při nichž došlo k archeologickému nález, a to nejpozději druhého dne po archeologickém nález nebo potom, kdy se o archeologickém nález dověděl.

(3) Archeologický nález i naleziště musí být ponechány beze změny až do prohlídky Archeologickým ústavem nebo muzeem, nejméně však po dobu pěti pracovních dnů po

učiněném oznámení. Archeologický ústav nebo oprávněná organizace učiní na nalezišti všechna opatření nezbytná pro okamžitou záchranu archeologického nálezů, zejména před jeho poškozením, zničením nebo odcizením.

(4) Jde-li o archeologický nález uvedený v odstavci 2, má nálezce právo na odměnu, kterou mu poskytne krajský úřad, a to do výše ceny materiálu; je-li archeologický nález zhotoven z drahých kovů nebo jiných cenných materiálů, v ostatních případech až do výše deseti procent kulturně historické hodnoty archeologického nálezů určené na základě odborného posudku. Nálezce má právo na náhradu nutných nákladů, které mu vznikly v souvislosti s archeologickým nálezem. O náhradě rozhodne a náhradu poskytne krajský úřad. Podrobnosti o podmínkách pro poskytování odměny a náhrady nálezci stanoví obecně závazný právní předpis.

(5) U nemovitých archeologických nálezů prohlášených za kulturní památky určí krajský úřad organizaci zřizovanou krajem, která bude zabezpečovat péči o ně. Jsou-li tyto archeologické nálezky na nemovitostech v státním majetku, určí tuto organizaci v dohodě s orgánem nadřízeným organizaci, která nemovitost spravuje nebo užívá, krajský úřad. Je-li nemovitý archeologický nález prohlášený za kulturní památku na území několika krajů, určí organizaci pro zabezpečení péče o kulturní památku krajské úřady ve vzájemné dohodě po předchozím projednání s ministerstvem kultury, a nedojde-li k dohodě, určí tuto organizaci ministerstvo kultury.

(6) O archeologických nálezech, k nimž dojde v souvislosti s přípravou nebo prováděním stavby, platí zvláštní předpisy.¹⁾

Z judikatury:

1 T 66/2002 (Rozsudek Okresního soudu v Příbrami)

Spornou byla otázka výše způsobené škody. Podle závěrů krajského soudu nelze akceptovat postup používaný Archeologickým ústavem Akademie věd ČR, kdy znalec odhadl množství artefaktů, stanovil jejich cenu vzhledem k cenám na trhu (kde mohou být legálně prodávány) a zjištěnou částku pak vynásobil koeficientem vyjadřujícím vypovídající hodnotu artefaktů v kontextu s jeho uložením v historické vrstvě, respektive ztrátu této hodnoty.

Podle názoru soudu lze akceptovat jako objektivní výpočet vzniklé škody druhou metodu stanovující cenu předstihového archeologického výzkumu. Znalec stanovil cenu archeologických prací na xxx Kč na m³. Je přitom na znalci, aby použil svou odbornost a své zkušenosti a cenu prací stanovil. Znalec ve své výpovědi před soudem přesvědčivě vysvětlil, jak k takové výši dospěl, a soud jeho závěry přijal. Jak znalec uvedl, tvoří cena předstihového výzkumu součást ceny pozemku, jde tedy o vyjádření škody způsobem odpovídajícím § 89 odst. 12 trestního zákona, neboť pokud by pozemek vlastník prodával, kupující by v kupní ceně zaplatil i takto určenou částku.

§ 23a

Vlastnictví movitých archeologických nálezů

(1) Movité archeologické nálezky jsou vlastnictvím kraje, nejsou-li vlastnictvím státu nebo obce podle odstavce 2.

(2) Movité archeologické nálezky jsou vlastnictvím kraje, v jehož územním obvodu byly učiněny, nejde-li o movité archeologické nálezky učiněné při archeologických výzkumech prováděných příspěvkovou organizací nebo organizační složkou obce, které jsou vlastnictvím této obce, nebo o movité archeologické nálezky učiněné při archeologických výzkumech prováděných státní organizací nebo organizační složkou státu, které jsou vlastnictvím České republiky.

(3) Movité archeologické nálezky, které jsou vlastnictvím kraje, se ukládají v jím zřízeném muzeu. Movité archeologické nálezky, které jsou vlastnictvím obce, se ukládají v muzeu zřízeném touto obcí, případně v muzeu zřízeném jinou obcí nebo krajem. S movitými archeologickými nálezky, které jsou vlastnictvím České republiky, jsou příslušné hospodařit^{18a)} státní organizace nebo organizační složky státu, které při provádění archeologických výzkumů

^{18a)} § 9 odst. 1 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

podle odstavce 2 nález učinily; tyto movité archeologické nálezy se ukládají zpravidla v muzeích zřízených ministerstvem kultury nebo v jiných státních organizacích nebo organizačních složkách státu, pokud jsou v nich trvale uchovávány sbírky muzejní povahy.

(4) Kraj a obec jsou povinny převést movitý archeologický nález do vlastnictví České republiky za cenu stanovenou v posudku znalcem, pokud je o to ministerstvo kultury písemně požádá ve lhůtě 3 let ode dne, kdy byl movitý archeologický nález učiněn. V tomto případě je ministerstvo kultury současně povinno uhradit kraji nebo obci nutné náklady, které jim vznikly v souvislosti s movitým archeologickým nálezem, s výjimkou odměny a náhrady poskytnutých nálezci podle § 23 odst. 4. Znalce určí a náklady spojené s vyhotovením posudku nese ministerstvo kultury.

§ 23b

Plány území s archeologickými nálezy

(1) Kraj může vydat v dohodě s ministerstvem kultury nařízením kraje plán území s archeologickými nálezy v kraji nebo ve vymezené části kraje, ve kterém se vyznačí území, na nichž se vyskytují nebo se mohou odůvodněně vyskytovat archeologické nálezy, a který slouží pro zabezpečení archeologického dědictví^{17a)} a jako podklad pro plnění oznamovací povinnosti stavebníka podle § 22 odst. 2.

(2) Plán území s archeologickými nálezy lze vydat na dobu nejdéle 20 let.

(3) Plán území s archeologickými nálezy lze změnit, pokud se významně změnila vědecké poznatky o archeologických nálezech a jejich výskytu v území. Pro vydání změny plánu území s archeologickými nálezy se použije odstavec 1 obdobně.

(4) Archeologický ústav a odborná organizace státní památkové péče poskytují kraji na požádání bezplatně potřebnou odbornou pomoc a odborné podklady, údaje a informace nezbytné pro vydání plánu území s archeologickými nálezy.

(5) Náležitosti a obsah plánu území s archeologickými nálezy stanoví ministerstvo kultury prováděcím právním předpisem.

§ 24

Náhrada za majetkovou újmu

(1) Při provádění archeologických výzkumů jsou Archeologický ústav a oprávněné organizace povinny dbát zájmů chráněných zvláštními předpisy, spolupracovat s orgány zabezpečujícími ochranu těchto zájmů a co nejvíce chránit práva a oprávněné zájmy vlastníků (správců, uživatelů) nemovitostí, popřípadě jiného majetku.

(2) Je-li vlastník (správce, uživatel) nemovitosti nebo jiného majetku prováděním archeologického výzkumu nebo opatřeními na ochranu archeologického nálezu podstatně omezen v běžném užívání nemovitosti nebo jiného majetku, má právo, aby mu Archeologický ústav nebo oprávněná organizace poskytly přiměřenou jednorázovou náhradu. Po ukončení prací jsou Archeologický ústav nebo oprávněná organizace povinny uvést nemovitost nebo jiný majetek do předešlého stavu. Není-li to možné nebo hospodářsky účelné, má vlastník (správce, uživatel) nemovitosti nebo jiného majetku právo na peněžitou náhradu.

(3) Právo na náhradu za majetkovou újmu podle odstavce 2 je třeba uplatnit u Archeologického ústavu nebo u oprávněné organizace do šesti měsíců od ukončení archeologického výzkumu nebo od ukončení opatření na ochranu archeologického nálezu, jinak právo zaniká. Nedojde-li k dohodě, rozhoduje o náhradě a její výši krajský úřad.

Č Á S T Č T V R T Á O R G Á N Y A O R G A N I Z A C E S T Á T N Í P A M Á T K O V É P É Č E

§ 25

Organizační uspořádání státní památkové péče

(1) Státní památkovou péči vykonávají orgány státní památkové péče, jimiž jsou Ministerstvo kultury, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

(2) Ministerstvu kultury je podřízena odborná organizace státní památkové péče.

(3) Orgány státní památkové péče ve spolupráci s ostatními orgány státní správy a za odborné pomoci odborné organizace státní památkové péče, vědeckých, uměleckých a dalších odborných organizací a ústavů dbají, aby se státní památková péče zabezpečovala plánovitě, komplexně a diferencovaně a v souladu s dlouhodobou koncepcí jejího rozvoje.

§ 26

Ministerstvo kultury

(1) Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro kulturní památky v České republice.

(2) Ministerstvo kultury

- a) zpracovává prognózy, koncepce a návrhy dlouhodobých výhledů rozvoje státní památkové péče,
- b) sestavuje, vyhlašuje a provádí programy komplexní péče o kulturní památky a vytváří pro ni všestranné podmínky, posuzuje návrhy dlouhodobých, střednědobých a prováděcích plánů obnovy kulturních památek,
- c) uplatňuje stanovisko k politice územního rozvoje a k zásadám územního rozvoje, a dále stanovisko k územně plánovací dokumentaci pro území, ve kterém je památková rezervace, nebo nemovitá věc nebo soubor nemovitých věcí zapsané na Seznamu světového dědictví^{18b)}, a ve vztahu k tomuto území uplatňuje stanovisko k vymezení zastavěného území,
- d) usměrňuje kulturně výchovné využívání národních kulturních památek a kulturně výchovné využívání ostatních kulturních památek v souladu se zájmy státní kulturní politiky,
- e) koordinuje vědeckovýzkumnou činnost v oboru státní památkové péče,
- f) zřizuje jako svůj odborný poradní orgán vědeckou radu pro státní památkovou péči,
- g) spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a vysokými školami při výchově pracovníků v oboru státní památkové péče, podílí se na jejich dalším vzdělávání,
- h) zabezpečuje mezinárodní spolupráci v oboru státní památkové péče,
- i) vydává statut odborné organizace státní památkové péče, která je státní příspěvkovou organizací s celostátní působností,
- j) plní další úkoly stanovené mu tímto zákonem.

§ 27

Památková inspekce

(1) Ministerstvo kultury zřizuje památkovou inspekci jako svůj specializovaný kontrolní orgán v oboru státní památkové péče. Hlavním posláním památkové inspekce je vykonávat ústřední dozor nad dodržováním tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení.

(2) Památková inspekce plní zejména tyto úkoly:

- a) dozírá, jak je zabezpečována komplexní péče o kulturní památky,

---

^{1 8b)} Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, vyhlášená ve Sbírce zákonů pod č. 159/1991 Sb.

- b) dozírá, jak jsou dodržována rozhodnutí orgánů státní památkové péče k zajištění péče o kulturní památky a jak vlastníci (správci, uživatelé) kulturních památek plní stanovené povinnosti,
- c) na základě poznatků získaných při výkonu dozoru provádí rozbor stavu státní památkové péče a navrhuje opatření k jejímu prohloubení.

(3) Památková inspekce při plnění svých úkolů spolupracuje s orgány státní památkové péče a ostatními správními úřady, kontrolními orgány, kraji, obcemi a odbornou organizací státní památkové péče a opírá se o jejich pomoc.

(4) Zjistí-li památková inspekce nedostatky v péči o kulturní památky, navrhne příslušnému orgánu státní památkové péče opatření k odstranění zjištěných nedostatků, popřípadě uložení pokuty, a dozírá, aby se uložená opatření řádně plnila.

(5) Podrobnosti o úkolech a oprávněních památkové inspekce stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 27a

(1) Celní úřady

a) kontrolují, jak je dodržován předchozí souhlas Ministerstva kultury nebo předchozí souhlas vlády České republiky (§ 20 odst. 1) a zda kulturní památka nebo národní kulturní památka vystavovaná, zapůjčená nebo pro jiné účely vyvezená do zahraničí byla ze zahraničí vrácena zpět a v dobrém stavu,

b) kontrolují u věcí, které vykazují znaky kulturní památky podle § 2 odst. 1 a mají být trvale převezeny ze zahraničí do České republiky, zda se jejich převoz provádí s předchozím souhlasem příslušného orgánu státu, z něhož mají být dovezeny, je-li zaručena vzájemnost,¹⁶⁾

c) se podílejí na dokumentaci, výzkumech a průzkumech zejména movitých kulturních památek.

(2) Celní úřady při plnění svých úkolů spolupracují s orgány státní památkové péče, jimž podle jejich příslušnosti podávají v případě zjištění nedostatků podněty pro přijetí opatření k nápravě nebo návrhy na zahájení řízení podle § 35 a 39. Dále spolupracují s odbornou organizací státní památkové péče a památkovou inspekcí.

§ 28

(1) Krajský úřad metodicky řídí výkon státní památkové péče v kraji.

(2) Krajský úřad

- a) plní úkoly orgánu státní památkové péče pro národní kulturní památky, pokud nepřísluší Ministerstvu kultury nebo vládě České republiky,
- b) dozírá v rozsahu své působnosti na dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných pro jeho provedení,
- c) uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci pro území, ve kterém je památková zóna nebo nemovitá národní kulturní památka, nejde-li o působnost ministerstva kultury podle § 26 odst. 2 písm. c), a ve vztahu k tomuto území uplatňuje stanovisko k vymezení zastavěného území,
- d) je dotčeným orgánem k zabezpečení nepředvídaných nálezů kulturně cenných předmětů, detailů stavby nebo archeologických nálezů, k nimž došlo při řízení nebo postupu podle zvláštního právního předpisu¹⁾, nejde-li o nálezy učiněné při přípravě nebo provádění obnovy kulturní památky nebo při přípravě nebo provádění prací v území, na němž uplatňuje svůj zájem státní památková péče⁹⁾,
- e) vydává jako dotčený orgán na návrh nebo z vlastního podnětu závazné stanovisko^{2a)} a poskytuje další podklady do řízení vedených jinými správními úřady než orgány státní

- památkové péče podle zvláštních právních předpisů¹⁹⁾, jde-li o zabezpečení péče o národní kulturní památky,
- f) vykonává dozor při obnově národních kulturních památek z hlediska státní památkové péče,
  - g) plní další úkoly stanovené tímto zákonem.

§ 28a

- Kraj v samostatné působnosti
- a) schvaluje koncepci podpory státní památkové péče v kraji v souladu s koncepcí rozvoje státní památkové péče v České republice a po projednání s Ministerstvem kultury,
  - b) schvaluje návrhy dlouhodobých, střednědobých a prováděcích plánů a programů zachování a obnovy kulturních památek v kraji,
  - c) usměrňuje kulturně výchovné využití kulturních památek v kraji.

§ 29

Obecní úřad obce s rozšířenou působností

(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností vykonává a organizuje státní památkovou péči ve stanoveném správním obvodu v souladu s koncepcí rozvoje státní památkové péče v České republice.

(2) Obecní úřad obce s rozšířenou působností

- a) podílí se na zpracování krajské koncepce podpory státní památkové péče a na zpracování střednědobých a prováděcích plánů a programů obnovy kulturních památek,
- b) zabezpečuje předpoklady pro komplexní péči o kulturní památky a nemovitosti, které nejsou kulturní památkou, ale jsou v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu (§ 17), a v souvislosti s tím vydává jako dotčený orgán na návrh nebo z vlastního podnětu závazné stanovisko^{2a)} a poskytuje další podklady do řízení vedených jinými správními úřady než orgány státní památkové péče podle zvláštních právních předpisů¹⁹⁾,
- c) uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci pro území, ve kterém je nemovitá kulturní památka nebo ochranné pásmo nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny, nejde-li o působnost ministerstva kultury podle § 26 odst. 2 písm. c) nebo působnost krajského úřadu podle § 28 odst. 2 písm. c), a ve vztahu k tomuto území uplatňuje stanovisko k vymezení zastavěného území,
- d) usměrňuje péči o kulturní památky zajišťovanou obcemi,
- e) vykonává státní správu na úseku státní památkové péče, pokud podle tohoto zákona není příslušný jiný orgán státní památkové péče,
- f) koordinuje jednotné označování nemovitých kulturních památek tabulkou opatřenou nápisem „Kulturní památka“ a velkým státní znakem, popřípadě i značkami stanovenými mezinárodními smlouvami,
- g) vykonává dozor při obnově kulturních památek a při stavbě, změně stavby, terénních úpravách, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby nebo udržovacích pracích na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu (§ 17) z hlediska státní památkové péče¹⁾,
- h) dozírá v rozsahu své působnosti na dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení,
- i) plní další úkoly stanovené mu tímto zákonem.

^{1 9)} Například zákon č. 183/2006 Sb.

(3) Obecní úřad obce s rozšířenou působností se při plnění svých úkolů opírá o odbornou pomoc odborné organizace státní památkové péče.

(4) Podrobnosti o způsobech zabezpečování předpokladů pro komplexní péči o kulturní památky obecními úřady obcí s rozšířenou působností stanoví ministerstvo kultury vyhláškou.

§ 30

Obec

(1) Obec pečuje o kulturní památky v místě a kontroluje, jak vlastníci kulturních památek plní povinnosti uložené jim tímto zákonem. Obec vychází přitom z odborných vyjádření odborné organizace státní památkové péče.

(2) Obec může podle místních podmínek po projednání s obecním úřadem obce s rozšířenou působností zřídit právnickou osobu nebo organizační složku pro obnovu kulturních památek.

§ 31

Komise státní památkové péče, konzervátor státní památkové péče a zpravodajové státní památkové péče

(1) Rada kraje a rada obce s rozšířenou působností zřizují podle potřeby pro všestranné posuzování a koordinaci úkolů státní památkové péče komise státní památkové péče jako pracovní komise.²⁾

(2) Obecní úřad obce s rozšířenou působností jmenuje po vyjádření odborné organizace státní památkové péče konzervátora státní památkové péče (dále jen „konzervátor“) jako dobrovolného pracovníka. Konzervátor je členem komise státní památkové péče zřízené radou obce s rozšířenou působností.

(3) Úkolem konzervátora je soustavně sledovat stav kulturních památek, podávat obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností zprávy o jejich stavu, o péči o ně a jejich využití, navrhnout obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností potřebná opatření a napomáhat propagaci kulturních památek a státní památkové péče.

(4) Na návrh konzervátora může obecní úřad obce s rozšířenou působností pověřit pro určitý vymezený územní obvod dobrovolné pracovníky funkcí zpravodaje státní památkové péče (dále jen „zpravodaj“), kteří spolupracují s konzervátorem při plnění jeho úkolů.

(5) Činnost konzervátora a zpravodaje řídí obecní úřad obce s rozšířenou působností. Odbornou pomoc mu přitom poskytuje odborná organizace státní památkové péče.

(6) Podrobnosti o úkolech konzervátorů a zpravodajů stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 32

Odborná organizace státní památkové péče

(1) Odborná organizace státní památkové péče je organizace pro výkon a koordinaci veškeré odborné činnosti v oboru státní památkové péče k zabezpečení jednoty kulturně politických záměrů a ideově metodických, ekonomických a technických hledisek, jakož i perspektivního rozvoje státní památkové péče.

(2) Odborná organizace státní památkové péče

- a) zpracovává rozboru stavu a vývoje státní památkové péče, podklady pro prognózy, koncepce a dlouhodobé výhledy rozvoje státní památkové péče,

---

² ¹⁾ § 65 zákona o národních výborech.

- b) organizuje, koordinuje a plní vědeckovýzkumné úkoly státní památkové péče, rozpracovává teorii a metodologii státní památkové péče a metodiku společenského uplatnění kulturních památek,
- c) plní úkoly odborně metodického, dokumentačního a informačního pracoviště pro úsek státní památkové péče a zabezpečuje průzkumy, výzkumy a dokumentaci kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón a je současně poskytovatelem údajů podle zvláštního právního předpisu¹⁾,
- d) vede ústřední seznam kulturních památek,
- e) připravuje odborné podklady pro ministerstvo kultury, zejména pro prohlášení věcí za kulturní památky,
- f) zpracovává potřebné odborné podklady pro ostatní orgány státní památkové péče, metodicky usměřuje činnost konzervátorů a zpravodajů a poskytuje bezplatnou odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při zajišťování péče o kulturní památky,
- g) zabezpečuje odborný dohled nad prováděním komplexní péče o kulturní památky a nad jejich soustavným využíváním,
- h) sleduje kulturně výchovné využití kulturních památek a jejich propagaci a zabezpečuje kulturně výchovné využití a zpřístupnění kulturních památek, s nimiž hospodaří,
- i) zabezpečuje další vzdělávání pracovníků v oboru státní památkové péče,
- j) plní další úkoly na úseku státní památkové péče, kterými ji pověří ministerstvo kultury.

(3) Odborná organizace státní památkové péče si pro zajištění činností pro výkon státní památkové péče vytváří se souhlasem ministerstva kultury a po projednání s krajem krajská, popřípadě i další územní odborná pracoviště (střediska).

§ 33

Zrušen

§ 34

Oprávnění orgánů a odborné organizace státní památkové péče

(1) Orgán nebo odborná organizace státní památkové péče, popřípadě celní úřady vydají osobám pověřeným plněním úkolů státní památkové péče osvědčení, na základě kterého jsou oprávněny:

- a) vstupovat do podniků, závodů, zařízení, objektů a na ostatní nemovitosti,
- b) vykonávat v nich potřebné odborné práce na ochranu kulturních památek nebo pro vědecké účely, zejména dokumentační a konzervační, jakož i odborný dozor,
- c) požadovat za tím účelem potřebné údaje a vysvětlení,
- d) nahlížet do příslušných dokladů.

(2) Při činnosti uvedené v odstavci 1 se osoby pověřené plněním úkolů státní památkové péče mohou seznamovat se státním hospodářským a služebním tajemstvím, jen jsou-li k tomu určeny podle zvláštních předpisů.²⁾ Jsou přitom povinny dbát zájmů obrany státu a zachovávat státní, hospodářské a služební tajemství. Své úkoly jsou povinny plnit tak, aby organizace ve své činnosti nebo občan ve svých právech byli omezeni jen v nezbytném rozsahu.

(3) Pro vstup do objektů a zařízení ozbrojených sil a ozbrojených sborů platí zvláštní předpisy.²³⁾

²⁾ ²⁾ § 9, § 17 až 19 zákona č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství.

§ 3 nařízení vlády ČSSR č. 148/1971 Sb., o ochraně hospodářského a služebního tajemství.

²⁾ ³⁾ Např. § 5 zákona č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech.

§ 22 zákona č. 40/1961 Sb., o ochraně Československé socialistické republiky.

Zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti.

Č Á S T P Á T Á OPATŘENÍ PŘI PORUŠENÍ POVINNOSTÍ

Pokuty právnických osobám a fyzickým osobám při výkonu podnikání

§ 35

(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností uloží pokutu až do výše 100 000 Kčs právnické osobě, nebo fyzické osobě oprávněné k podnikání, jestliže při výkonu svého podnikání

- a) nechrání věc před poškozením, zničením nebo odcizením od doručení vyrozumění o podání návrhu na prohlášení věci za kulturní památku nebo o tom, že ministerstvo kultury hodlá věc prohlásit za kulturní památku z vlastního podnětu, až do rozhodnutí ministerstva kultury,
- b) nesplní oznamovací povinnost stanovenou v § 3 odst. 5, § 12, § 14b odst. 2 tohoto zákona,
- c) nepečuje o zachování kulturní památky, neudržuje ji v dobrém stavu, užívá ji způsobem neodpovídajícím jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě nebo technickému stavu, nechrání ji před ohrožením, poškozením nebo znehodnocením nebo ji znehodnotí nebo zničí,
- d) porušuje podmínky určené v rozhodnutí o vymezení ochranného pásma nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny,
- e) provádí obnovu kulturní památky bez závazného stanoviska obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo nedodržuje podmínky určené v tomto závazném stanovisku,
- f) přemístí bez předchozího souhlasu ministerstva kultury nemovitou kulturní památku,
- g) provádí restaurování, jde-li o kulturní památku, podle § 14 odst. 8 prostřednictvím fyzických osob, které nemají povolení ministerstva kultury,
- h) provádí stavbu, změnu stavby, terénní úpravy, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravu dřevin nebo udržovací práce na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně, v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny bez závazného stanoviska obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle § 14 odst. 2 nebo nedodržuje podmínky uvedené v tomto závazném stanovisku, nejde-li o případ vyloučení povinnosti tohoto vlastníka (správce, uživatele) vyžádat si závazné stanovisko (§ 17),
- i) provádí restaurování, jde-li o kulturní památku, při zákazu uloženém podle § 14b odst. 4.

(2) Krajský úřad uloží pokutu až do výše 500 000 Kčs právnické osobě, nebo fyzické osobě oprávněné k podnikání, jestliže při výkonu svého podnikání

- a) nepečuje o zachování národní kulturní památky, neudržuje ji v dobrém stavu, užívá ji způsobem neodpovídajícím jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě nebo technickému stavu, nechrání ji před ohrožením, poškozením nebo znehodnocením nebo ji znehodnotí nebo zničí,
- b) provádí obnovu národní kulturní památky bez závazného stanoviska orgánu kraje v přenesené působnosti nebo nedodržuje podmínky určené v tomto závazném stanovisku,

---

Zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

- c) provádí restaurování, jde-li o národní kulturní památky, podle § 14 odst. 8 prostřednictvím fyzických osob, které nemají povolení ministerstva kultury,
- d) přemístí bez předchozího souhlasu ministerstva kultury národní kulturní památku nebo bez předchozího souhlasu krajského úřadu trvale přemístí movitou kulturní památku z veřejně přístupného místa,
- e) zapůjčí do zahraničí nebo se pokusí do zahraničí vyvézt nebo vyveze kulturní památku bez předchozího souhlasu ministerstva kultury, zapůjčí do zahraničí nebo se pokusí do zahraničí vyvézt nebo vyveze národní kulturní památku bez předchozího souhlasu vlády České republiky,
- f) nesplní oznamovací povinnost stanovenou v § 21 odst. 3, § 21a odst. 2 nebo § 22 odst. 2 tohoto zákona,
- g) provádí v rozporu s § 21 odst. 2 archeologický výzkum,
- h) provádí archeologické výzkumy při zákazu uloženém podle § 21a odst. 4.

Z judikatury:

7 A 155/94 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Bezsubjektní útvary, jako podnik ve vlastnictví fyzické osoby, ani obchodní jméno jako pouhé označení fyzické osoby podnikatele pro právní úkony při podnikatelské činnosti však není osobností ve smyslu právním, není subjektem, ale objektem práv a povinností. Obchodní jméno není totožné ani zástupné s fyzickou nebo právnickou osobou, není schopno nabývat práva a brát na sebe povinnosti, nelze jej žalovat a nemůže být žalováno, nelze proti němu vést výkon rozhodnutí atd.: nemá ani znaky, které zákon spojuje se vznikem právnické osoby.

Způsobilost mít práva a povinnosti a způsobilost k právním úkonům, tedy i způsobilost vystupovat ve správním řízení a být adresátem rozhodnutí měla v posuzovaném případě zjevně jen fyzická osoba: František H., a nikoli označení „firma František H., řezník - uzenář“.

Správní orgány obou stupňů uložily napadeným rozhodnutím povinnosti bezsubjektivnímu zjevu, non-osebě, něčemu, co podle práva není způsobilé je mít. Takováto vada má nutně za následek, že rozhodnutí je nevykonatelné, neboť soudní či správní exekucí lze postihnout jen osobu, tj. toho, kdo je způsobilý mít práva a nést povinnosti, nikoli něco, co v právním smyslu subjektem práv a povinností vůbec není a být nemůže.

5 A 63/97 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Tím, kdo „provádí obnovu kulturní památky bez vyžádání závazného stanoviska okresního národního výboru“, resp. orgánu státní památkové péče, ve smyslu ustanovení § 35 odst. 1 písm. e) zákona o státní památkové péči, je tedy nutno rozumět vlastníka kulturní památky, event. zmíněného uživatele, nikoli právnickou osobu (v dané věci žalobce), která toliko na základě soukromoprávního smluvního vztahu provádí pro vlastníka či uživatele kulturní památky vlastní práce v rámci obnovy (obdobně viz pojem stavebník ve stavebním řízení a jeho sankční odpovědnost na rozdíl od smluvního dodavatele stavebních prací - zhotovitele). Není tedy možné za uvedené protiprávní jednání uložit pokutu této právnické osobě („zhotoviteli“).

Jinak by tomu bylo v případě, kdy by vlastník kulturní památky naopak splnil své zákonné povinnosti, vyžádal by si předchozí závazné stanovisko, dodavatele („zhotovitele“) by uvědomil, že věc je kulturní památkou (§ 9 odst. 4 zákona o státní památkové péči) a seznámil by jej se závazným stanoviskem, přičemž zhotovitel by postupoval v rozporu s podmínkami určenými v tomto stanovisku. Rovněž i sankci za znehodnocení či zničení kulturní památky (§ 35 odst. 1 písm. c) zákona o státní památkové péči) tu lze uložit přímo zhotoviteli - dodavateli, neboť se jedná o sankci za porušení povinnosti uvedené v ustanovení § 9 odst. 3 zákona o státní památkové péči, tedy povinnosti vztahující se nikoli jen na vlastníky či uživatele kulturní památky [ostatně to, že by aplikace ustanovení § 35 odst. 1 písm. c) zákona o státní památkové péči snad nepřicházela v úvahu, nenamítá ani žalobce)].

7 A 124/97 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Závazné stanovisko podle ustanovení § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči vydává orgán státní památkové péče na základě žádosti vlastníka nemovitosti ve správním řízení (§ 44 zákona o státní památkové péči), a to správním rozhodnutím. Za takové nelze považovat sdělení stavebního úřadu, jímž reagoval na ohlášení provedení reklamního nápisu v souladu s ustanovením § 57 odst. 2 stavebního zákona [*dněs § 106 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), poznámka vydavatele*], a to bez ohledu na to, zda v něm řešil jako předběžnou otázku přípustnost prací z hlediska památkové péče.

Jestliže si žalobce nevyžádal předem závazné stanovisko a reklamní nápis realizoval pouze na základě sdělení stavebního úřadu, že tento nemá proti jeho provedení námítky, porušil tím povinnost uloženou mu v ustanovení § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči a zároveň naplnil skutkovou podstatu ustanovení § 35 odst. 1 písm. i) tohoto zákona. Námítka, že žalovaný nechal v úvahu závaznost sdělení stavebního úřadu, je proto s ohledem na shora uvedené právně irelevantní.

6 A 117/93 (Rozsudek Vrchního soudu v Praze)

Správní sankce byla žalobci uložena podle § 35 odst. 1 písm. c) zákona o státní památkové péči.

Jak je však z obsahu spisu a zejména z odůvodnění napadeného rozhodnutí zřejmé, byla sankce uložena za to, že žalobce nesplnil opatření jemu uložené pravomocným rozhodnutím, vydaným podle § 10 zákona o státní památkové péči. Byla tedy sankce uložena za něco jiného, než za co zákon její uložení umožňuje. Nejde tu o pochybení formální. Aby bylo možno uložit sankci, je nutno v řízení prokázat, že delikvent nepečoval, neudržoval, užíval neodpovídajícím způsobem, nechránil atd. Žádný takový důkaz relevantním způsobem proveden v řízení nebyl. Tímto důkazem samozřejmě není konstatování, že žalobce nesplnil (popř. nedostatečně splnil) opatření jemu uložená.

§ 36

Při stanovení výše pokuty se přihlíží zejména k závažnosti a k době trvání protiprávního jednání, ke kulturně politickému významu kulturní památky a k rozsahu hrozící nebo způsobené škody.

Z judikatury:

59 Ca 59/2002 (Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem)

Zákon o státní památkové péči stanoví správnímu orgánu příkladem kritéria, ke kterým je povinen přihlížet při rozhodování o výši pokuty za správní delikt dle § 35 odst. 1 zákona o státní památkové péči.

Z rozhodnutí okresního úřadu, kterým byla pokuta za správní delikt dle § 35 odst. 1 písm. b), c) a e) zákona o státní památkové péči ve výši 45.000,- Kč uložena, vyplývá, že při určení výše pokuty se okresní úřad zabýval hledisky dle § 36 zákona o státní památkové péči. Vzal v úvahu, že zákon o státní památkové péči byl porušen ve třech případech, v období srpna až října 2001, došlo ke znehodnocení kulturní památky, právnická osoba se vyhýbala úřednímu jednání a lze vyloučit nevědomost o povinnostech plynoucích ze zákona o státní památkové péči. Z těchto důvodů byla pokuta stanovena ve spodní polovině možné sazby. Z odůvodnění rozhodnutí správního orgánu o výši pokuty tak jasně vyplývají skutečnosti, které byly hodnoceny při určení výše pokuty, tyto skutečnosti nevybočují z hledisek určených § 36 zákona o státní památkové péči pro určení pokuty, závěr o výši pokuty soud neshledal v logickém rozporu s těmito zjištěnými skutečnostmi a výše pokuty nevybočila ze zákonem vymezeného rozsahu.

§ 37

(1) Pokuta je splatná do třiceti dnů ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí, jímž byla uložena.

(2) Pokutu lze uložit jen do jednoho roku ode dne, kdy se o porušení povinnosti dozvěděl orgán státní památkové péče, který je příslušný pokutu uložit, nejdéle však do tří let ode dne, kdy k porušení povinnosti došlo.

(3) Pokutu vybírá a vymáhá orgán státní památkové péče, který ji uložil.

(4) Pokuta uložena a vybraná obecním úřadem obce s rozšířenou působností je příjmem obce s rozšířenou působností. Pokuta uložena a vybraná krajským úřadem je příjmem kraje.

§ 38

Uložením pokuty právnické osobě zůstává nedotčena odpovědnost právnické osoby, popřípadě jejich pracovníků, podle zvláštních předpisů.

Přestupky

§ 39

(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností může uložit pokutu až do výše 10 000 Kčs fyzické osobě, který se dopustí přestupku tím, že

- a) nechrání věc před poškozením, zničením nebo odcizením od doručení vyrozumění o podání návrhu na prohlášení věci za kulturní památku nebo o tom, že ministerstvo kultury hodlá věc prohlásit za kulturní památku z vlastního podnětu až do rozhodnutí ministerstva kultury,

- b) nesplní oznamovací povinnost stanovenou v § 3 odst. 5, § 12 tohoto zákona,
- c) nepečuje o zachování kulturní památky, neudržuje ji v dobrém stavu a nechrání ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením, nebo kulturní památku užívá způsobem, který neodpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě nebo technickému stavu,
- d) poruší podmínky určené v rozhodnutí o vymezení ochranného pásma nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny,
- e) provádí obnovu kulturní památky bez závazného stanoviska obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo nedodržuje podmínky určené v tomto závazném stanovisku,
- f) provádí neoprávněné výkopy na území s archeologickými nálezy,
- g) provádí stavbu, změnu stavby, terénní úpravy, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravu dřevin nebo udržovací práce na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně, v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny bez závazného stanoviska obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle § 14 odst. 2 nebo nedodržuje podmínky uvedené v tomto závazném stanovisku, nejde-li o případ vyloučení povinnosti tohoto vlastníka (správce, uživatele) vyžádat si závazné stanovisko (§ 17),
- h) provádí restaurování, jde-li o kulturní památky, podle § 14 odst. 8 bez povolení ministerstva kultury,
- i) jako držitel povolení k restaurování neoznámil ministerstvu kultury neprodleně změnu údajů podle § 14a odst. 9,
- j) porušuje jiné povinnosti stanovené tímto zákonem.

(2) Krajský úřad může uložit pokutu do výše 50 000 Kčs fyzické osobě, který se dopustí přestupku tím, že

- a) nepečuje o zachování národní kulturní památky, neudržuje ji v dobrém stavu a nechrání ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením, nebo národní kulturní památku užívá způsobem, který neodpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě nebo technickému stavu,
- b) provádí obnovu národní kulturní památky bez závazného stanoviska orgánu kraje v přenesené působnosti nebo nedodržuje podmínky určené v tomto závazném stanovisku,
- c) přemístí nemovitou kulturní památku bez předchozího souhlasu ministerstva kultury nebo bez předchozího souhlasu krajského úřadu trvale přemístí movitou kulturní památku z veřejně přístupného místa,
- d) přemístí národní kulturní památku bez předchozího souhlasu ministerstva kultury,
- e) zapůjčí do zahraničí nebo se pokusí do zahraničí vyvézt nebo vyveze kulturní památku bez předchozího souhlasu ministerstva kultury, zapůjčí do zahraničí nebo se pokusí do zahraničí vyvézt nebo vyveze národní kulturní památku bez předchozího souhlasu vlády České republiky.
- f) provádí restaurování, jde-li o národní kulturní památky, podle § 14 odst. 8 bez povolení ministerstva kultury,
- g) neplní oznamovací povinnost stanovenou v § 21a odst. 2, § 22 odst. 2, § 23 odst. 2 tohoto zákona.

§ 40

Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, platí o přestupcích a jejich projednávání obecné předpisy.²⁴⁾

§ 41

(1) Pokutu vybírá a vymáhá orgán státní památkové péče, který ji uložil.

(2) Pokuta uložená a vybraná obecním úřadem obce s rozšířenou působností je příjmem obce s rozšířenou působností. Pokuta uložená a vybraná krajským úřadem je příjmem kraje.

Č Á S T Š E S T Á USTANOVENÍ SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ

Ustanovení společná

§ 42

(1) Kulturní památky zapsané do státních seznamů kulturních památek podle dřívějších právních předpisů se považují za kulturní památky podle tohoto zákona.

(2) Národní kulturní památky prohlášené za ně podle dřívějších právních předpisů se považují za národní kulturní památky podle tohoto zákona. Památkové rezervace prohlášené za ně podle dřívějších právních předpisů se považují za památkové rezervace podle tohoto zákona. Ochranná pásma zřízená podle dřívějších právních předpisů se považují za ochranná pásma podle tohoto zákona.

(3) Povolení k archeologickým výzkumům vydaná podle dřívějších právních předpisů se považují za povolení podle tohoto zákona.

(4) Movité kulturní památky a národní kulturní památky podle zákona Slovenské národní rady o státní památkové péči, jsou-li na území České republiky, se považují za kulturní památky a národní kulturní památky podle tohoto zákona.

(5) Za kulturní památky a za národní kulturní památky podle tohoto zákona se nepovažují archiválie uznané za kulturní památky nebo prohlášené za národní kulturní památky podle zvláštních předpisů.²⁵⁾

(6) *zrušen*

§ 42a

Působnosti stanovené krajskému úřadu nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.

§ 43

(1) Práva a povinnosti stanovené tímto zákonem vlastníku kulturní památky má,

² ⁴⁾ Zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

² ⁵⁾ Zákon ČNR č. 97/1974 Sb., o archivnictví.

Vyhláška č. 101/1974 Sb., o uznávání archiválií za kulturní památky a o zvýšené ochraně archiválií jako kulturních a národních kulturních památek.

- a) je-li kulturní památka státním majetkem, státní organizace, která má kulturní památku ve správě²⁶⁾ nebo jiná organizace než státní, které byla kulturní památka odevzdána do trvalého užívání,²⁷⁾
- b) je-li kulturní památka v družstevním nebo náhradním užívání na základě práva užívání k zajištění výroby, organizace, které takové užívací právo přísluší podle zvláštních předpisů,²⁸⁾
- c) občan, jemuž bylo zřízeno k pozemku, který je kulturní památkou, právo osobního užívání pozemku podle zvláštních předpisů,²⁹⁾
- d) ten, kdo s kulturní památkou nakládá jako se svou a je se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že mu kulturní památka patří.³⁰⁾

(2) Práva a povinnosti vlastníka věci, která by mohla být podle § 3 prohlášena za kulturní památku, má též správce a uživatel takové věci, jakož i ten, kdo s ní nakládá jako se svou a je se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že mu věc patří.³⁰⁾

§ 44

Obecné předpisy o správním řízení³¹⁾ se nevztahují na řízení podle § 6, 8 a § 21 odst. 2 a 4.

Z judikatury:

240/2005 Sb. (Nález Ústavního soudu České republiky)

Celá koncepce zákona o státní památkové péči, zrcadlící dobové ideologické axiomy, vychází z naprosté prevalence veřejného (státního) zájmu a popření ochrany práv jednotlivce, v dané souvislosti pak ochrany práva vlastnického. Z tohoto přístupu pak rezultovalo i kontradiktorní stanovisko, dle něhož prohlášení věci za kulturní památky, jež je spjato s omezením dispozičních i užívacích oprávnění vlastníka, „se nedotýká konkrétních práv vlastníků“, pročež tehdejší zákonodárce nespatoval důvod k aplikaci správního řádu v předmětném řízení. Dalším argumentem tehdejší koncepce, jež je pak v kontradikci s argumentem prvním, dle něhož omezením dispozičních a užívacích oprávnění vlastníka nemohou být dotčena jeho vlastnická práva, je pak argument jednoznačné dominance „zvláštních zájmů socialistické společnosti“, jež „nemohou být podmíněny stanoviskem vlastníků a jejich osobními hledisky“.

Takto koncipovaný účel ustanovení § 44 zákona o státní památkové péči nelze než považovat za rozporný s ústavní ochranou vlastnického práva dle čl. 11 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

V § 44 zákona o státní památkové péči zakotvené vyloučení obecné úpravy správního řízení při rozhodování o prohlášení věci za kulturní památky je v rozporu i s důsledky, jež plynou pro posouzení této zákonné úpravy ze zásady proporcionality a z čl. 4 odst. 4 Listiny.

Odkazuje-li se ve vyjádření Senátu na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 35/94, nutno zdůraznit, že předmětem uvedeného rozhodnutí bylo posouzení materiálního souladu institutu prohlášení věci za kulturní památku s čl. 11 Listiny, nikoli ale otázka vyloučení obecné úpravy správního řízení bez jejího nahrazení úpravou speciální.

Ústavní soud je toho názoru, že absence dvou instancí ve správním řízení při danosti soudního přezkumu bez dalšího nezakládá rozpor takovéto procesní úpravy s kautelami obsaženými v čl. 6 Úmluvy a v čl. 36 Listiny

Ze stanoviska, dle něhož absence dvojinstančnosti správního řízení protiústavnost bez dalšího nezakládá, neplyne ale závěr, dle něhož rozpor s ústavním pořádkem v důsledku takového konstátování nezakládá ani vyloučení obecných předpisů o správním řízení spjaté s absencí předpisů speciálních. Důvodem tohoto odlišení je skutečnost, že absence dvojinstančního řízení bez dalšího nemá za následek protiústavnost v případě explicitní úpravy správního řízení, přičemž předmětem posuzované věci je ústavnost absence explicitní úpravy správního řízení v její úplnosti.

^{2 6)} § 64 hospodářského zákoníku.

^{2 7)} § 70 hospodářského zákoníku.

^{2 8)} § 37 a násl. zákona č. 122/1975 Sb., o zemědělském družstevnictví.

§ 1 a násl. zákona č. 123/1975 Sb., o užívání půdy a jiného zemědělského majetku k zajištění výroby.

§ 9 vládního nařízení č. 47/1955 Sb., o opatřeních v oboru hospodářsko-technických úprav pozemků.

§ 12 zákona č. 61/1977 Sb., o lesích.

^{2 9)} § 198 a násl. občanského zákoníku.

^{3 0)} § 132a občanského zákoníku.

^{3 1)} Správní řád.

Maxima zákonného podkladu pro výkon státní moci, resp. psaného procesního práva nevyklučuje jeho dotváření judikaturou, příp. rozhodnutími správních orgánů, vylučuje ale ústavní akceptovatelnost absence explicitní zákonné procedurální úpravy v její úplnosti.

Absenci procesní úpravy správního řízení lze rozhodovací činností správních orgánů a judikaturou soudů kompenzovat použitím analogie. Doktrína zastává ale v této souvislosti velmi nejednoznačná stanoviska. Ze vší mnohoznačnosti, lze dovodit závěr, dle něhož připouští-li vůbec doktrína použití analogie v oboru správního řízení, pak toliko za omezujících podmínek – pouze v omezeném rámci za účelem vyplňování mezer procesní úpravy a dále pouze ve prospěch ochrany práv účastníků správního řízení. Nelze z těchto stanovisek ale dovodit závěr, dle něhož by bylo lze považovat za akceptovatelné použitím analogie vytvořit procesní úpravu správního řízení v celé její úplnosti.

Dle § 3 odst. 2 zákona o státní památkové péči Ministerstvo kultury vyrozumí písemně vlastníka věci o podání návrhu na prohlášení věci za kulturní památku nebo o tom, že hodlá věc prohlásit za kulturní památku z vlastního podnětu a umožní mu k návrhu nebo podnětu se vyjádřit. V odstavci 4 uvedeného zákonného ustanovení je upravena povinnost Ministerstva kultury písemně o prohlášení věci za kulturní památku jejího vlastníka, krajský úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností a odbornou organizaci státní památkové péče a u archeologických nálezů též Akademii věd České republiky vyrozumět; tato povinnost pro ministerstvo platí i v tom případě, že neshledalo důvody pro prohlášení věci za kulturní památku. Následující odstavec 5 zakotvuje pak povinnost součinnosti vlastníka při poskytování relevantních informací ministerstvu za účelem prohlašování věci za kulturní památky a posléze odstavec 6 daného ustanovení zákona o státní památkové péči obsahuje odkaz na podrobnější procedurální úpravu obecným právním předpisem. Za takový pak účastník považuje ustanovení § 1 vyhl. č. 66/1988 Sb., ve znění vyhl. č. 538/2002 Sb.

Jakkoli ustanovení § 3 zákona o státní památkové péči obsahuje některé procesní normy, z pohledu celkového obsahu úpravy správního řízení jde toliko o torso, jde o natolik minimální část této úpravy, která si v žádném případě nemůže nárokovat ambici úplnosti (s případnou přítomností určitých mezer). Ustanovení § 1 vyhl. č. 66/1988 Sb., ve znění vyhl. č. 538/2002 Sb., pak nesplňuje požadavek plynoucí z čl. 2 odst. 2 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny ohledně právní síly právního předpisu, jenž stanoví způsob uplatňování státní moci.

Jelikož tedy ani kusá úprava obsažená v ustanovení § 3 zákona o státní památkové péči nemění nic na zásadní absenci speciální úpravy řízení v rozhodování o prohlášení věcí za kulturní památky (po vyloučení působnosti obecné úpravy správního řízení), není tato kusá zákonná úprava s to zvrátit závěr o rozporu ustanovení § 44 zákona č. 20/1987 Sb., v části vyjádřené výrazem „3,“ s čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny.

§ 44a

Závazné stanovisko podle § 14 odst. 1 a 2, je-li vydáno orgánem státní památkové péče ve věci, o které není příslušný rozhodovat stavební úřad podle zvláštního právního předpisu¹⁾, je samostatným rozhodnutím ve správním řízení, jinak je úkonem učiněným dotčeným orgánem pro řízení vedené stavebním úřadem. Stanoviska uplatněná k politice územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci nejsou správním rozhodnutím.

§ 45

(1) Ministerstvo kultury vydá obecně závazné právní předpisy k provedení § 3 odst. 6, § 7 odst. 6, § 8 odst. 5, § 10 odst. 3, § 20 odst. 4, § 23b odst. 5, § 29 odst. 4 a § 31 odst. 6.

(2) Ministerstvo kultury vydá obecně závazné právní předpisy

- a) v dohodě s Ministerstvem pro místní rozvoj k provedení § 6 odst. 2, § 14 odst. 10 a § 17 odst. 7.
- b) v dohodě s ministerstvem financí České republiky k provedení § 16 odst. 3 a § 23 odst. 4,
- c) v dohodě s Ministerstvem financí k provedení § 27 odst. 5.

Ustanovení závěrečná

§ 46

Zrušují se

1. zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, ve znění zákona ČNR č. 146/1971 Sb.,

2. vyhláška č. 98/1959 Ú. l., o okresních konzervátorech a zpravodajích státní památkové péče,
3. vyhláška č. 99/1959 Ú. l., kterou se blíže určuje činnost a organizace krajských, okresních a místních komisí státní památkové péče,
4. vyhláška č. 116/1959 Ú. l., o evidenci kulturních památek,
5. vyhláška č. 118/1959 Ú. l., o památkových ochranných pásmech,
6. vyhláška č. 56/1960 Sb., o úhradě nákladů na udržování a obnovu kulturních památek,
7. § 11 písm. b) zákona č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, pokud se vztahuje na kulturní památky.

§ 47

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1988.

Kempný v. r.
Adamec v. r.

TŘÍDNÍK SPECIALIZACÍ RESTAURÁTORSKÝCH PRACÍ

Třídění je provedeno v základních strukturách, které umožňují přesný popis restaurátorské specializace buď kumulováním jednotlivých odborností z rozličných řádů, jejich doplňování podle skutečné specializace nebo naopak vyčleňování pouze jednotlivé úzké specializace z nabídky uvedené v příslušném řádku.

- 1 - malířská umělecká díla**
- 2 - sochařská umělecká díla**
- 3 - uměleckořemeslná díla**

Kód	Položka třídníku
1	Malířská umělecká díla na plátně, dřevěných a kovových deskách, na papíře a pergamenu, na skle a jiných nestavebních materiálech, nástěnné malby, figurální sgrafita a polychromie na sochařských dílech
2 a	Polychromovaná sochařská umělecká díla z kamene, dřeva, kovu, keramiky, terakoty, štuky, sádky, umělého kamene a jiných výtvarných materiálů
2 b	Nepolychromovaná sochařská umělecká díla z kamene, dřeva, kovu, keramiky, terakoty, štuky, sádky, umělého kamene a jiných výtvarných materiálů
3 a	Polychromovaná nefigurální uměleckořemeslná díla z kamene, štuky, umělého kamene, sádky
3 b	Nepolychromovaná nefigurální uměleckořemeslná díla z kamene, dřeva, štuky, umělého kamene, sádky
3 c	Uměleckořemeslná díla z umělého mramoru
3 d	Uměleckořemeslná nefigurální malířská díla
3 e	Uměleckořemeslné povrchové úpravy na nefigurálních dílech
3 f	Zbroj, zbraně, mechanické přístroje, stroje a další podobné předměty
3 g	Uměleckořemeslná díla ze skla, keramiky a porcelánu, drahých kovů, z obecných kovů, z textilu, z papíru a pergamenu, z přírodních materiálů
3 h	Hudební nástroje
3 i	Ostatní uměleckořemeslná díla

EVIDENČNÍ DOTAZNÍK ŽADATELE O POVOLENÍ K RESTAUROVÁNÍ

Příjmení, jméno, titul: .....

Datum a místo narození: .....

Rodné číslo: .....

fotografie

Trvalý pobyt: .....

..... telefon: .....

Přechodný pobyt: .....

..... telefon: .....

Adresa ateliéru: .....

..... telefon: .....

Vzdělání a kvalifikace pro obor restaurování

	Název a sídlo školy	Obor	Rok ukončení	Druh zkoušky
Odborné				
Úplné odborné				
Vyšší odborné				
Vysokoškolské				
Postgraduální				
Kursy, školení, stáže				

Délka odborné praxe srovnatelné s restaurováním:

Odborná spolupráce s institucemi i jednotlivými odborníky v oblasti restaurování:

Teoretická činnost (přednáška, publikace, restaurátorské výstavy) k problematice restaurování:

Další informace, které považujete za důležité pro udělení povolení k restaurování je možné uvést na samostatném listě.

Prohlašuji, že údaje uvedené v tomto dotazníku a přiloženém Chronologickém přehledu provedených restaurátorských prací jsou pravdivé a že dokumentaci, předloženou k žádosti o povolení k restaurování, jsem osobně zpracoval na základě mnou samostatně provedených restaurátorských prací.

.....
Datum.....
Podpis

Chronologický přehled provedených restaurátorských prací

Název díla	umístění díla	Provenience a provedení	Charakteristika provedeného restaurátorského zásahu	zahájení a dokončení restaurování	Rok	Údaje o případné spolupráci s jinými restaurátory včetně uvedení jejich jména

Teoretické a praktické oblasti, které tvoří obsah vzdělání a přípravy vyžadované v České republice pro výkon činnosti restaurování

- a) dějiny a filosofie umění a uměleckého řemesla, včetně ikonografie, se zaměřením na české země a Evropu,
- b) dějiny architektury se zaměřením na české země a Evropu,
- c) heraldika se zaměřením na české země a Evropu,
- d) teorie a metody památkové péče ve vztahu k restaurování, výkon památkové péče podle platné právní úpravy,
- e) estetika a etika restaurování,
- f) metody prezentace děl výtvarných umění a uměleckořemeslných prací,
- g) muzejnictví, restaurování a konzervace sbírkových předmětů a předmětů kulturní hodnoty,
- h) fyzikální a chemické metody restaurátorského průzkumu díla, interpretace výsledků a komplexní vyhodnocení průzkumu pro stanovení vhodného technologického postupu při restaurování,
- i) chemické, biologické a fyzikální procesy, způsobující poškození děl výtvarných umění a uměleckořemeslných prací, odpovídající restaurátorské a konzervační metody,
- j) historické techniky a technologie restaurování,
- k) současné techniky a technologie restaurování,
- l) restaurátorské a konzervační materiály,
- m) chemie se zaměřením na restaurátorskou problematiku,
- n) mineralogie (petrografie) se zaměřením na restaurování,
- o) výtvarná příprava (figurální a nefigurální kresba a malba, modelování),
- p) provádění kopií děl výtvarných umění a uměleckořemeslných prací,
- q) metody dokumentace restaurování, odborná fotografie,
- r) využití výpočetní a jiné soudobé techniky v oboru restaurování,
- s) odborná praxe pod dohledem kvalifikované osoby při restaurování v příslušné specializaci,
- t) samostatně a komplexně provedené restaurování děl výtvarných umění nebo uměleckořemeslných prací v příslušné specializaci, včetně obhajoby před odbornou komisí,
- u) závěrečná vědecká nebo jiná odborná písemná práce v oboru restaurování,
- v) český jazyk, popřípadě jeden světový jazyk.

Teoretické a praktické oblasti, které tvoří obsah vzdělání a přípravy vyžadované v České republice pro provádění archeologických výzkumů

- a) obecné dějiny, dějiny filosofie a dějiny kultur od pravěku přes starověk a středověk po moderní civilizace,
- b) dějiny umění a uměleckých řemesel,
- c) dějiny osídlení se zaměřením na české země a Evropu,
- d) egyptská, egejská, řecká, etruská a římská archeologie, archeologie Kypru a Předního Východu,
- e) starožitnosti ve vztahu k archeologii,
- f) biologická antropologie,
- g) mytologie a náboženství v dějinách hmotné kultury včetně ikonografie,
- h) topografie,
- i) epigrafika a numismatika,
- j) teorie a metody památkové péče ve vztahu k provádění archeologických výzkumů, výkon památkové péče podle platné právní úpravy,
- k) etika provádění archeologických výzkumů,
- l) metody prezentace archeologických nálezů,
- m) preventivní ochrana archeologických nálezů a muzejnictví,
- n) metody vědecké archeologie pravěké, prehistorické, středověké a novověké,
- o) teorie a odborná výkopová praxe archeologických výzkumů,
- p) nauka o materiálech a technologiích pro účely archeologie,
- q) metody dokumentace archeologických výzkumů, odborná fotografie,
- r) využití výpočetní a jiné soudobé techniky v oboru archeologie,
- s) samostatně a komplexně provedený archeologický výzkum, včetně obhajoby před odbornou komisí,
- t) závěrečná vědecká práce v oboru archeologie,
- u) český jazyk, jeden světový jazyk a základy latiny a řečtiny.